

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
3 Aralık 2020 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyon üyeliğine seçilen İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç ve İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya'ya "Hoş geldiniz." dediğine; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve BM ev sahipliğinde 10/12/2020 tarihinde çevrim içi düzenlenecek 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü programına tüm üyelerin katılımını beklediğine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e, Komisyon üyelerinin insan haklarının geliştirilmesine ilişkin somut öneri ve değerlendirmelerinin aktarılmasına ilişkin görüşme

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2'nci Toplantı

3 Aralık 2020 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını Komisyonu saat 10.37'de açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu, Komisyon üyeliğine seçilen İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç ve İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya'ya “Hoş geldiniz.” dediğine; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve BM ev sahipliğinde 10/12/2020 tarihinde çevrim içi düzenlenecek 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü programına tüm üyelerin katılımını beklediğine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklama yaptı.

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e, Komisyon üyelerinin insan haklarının geliştirilmesine ilişkin somut öneri ve değerlendirmelerinin aktarıldığı görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 12.25'te toplantıya son verildi.

3 Aralık 2020 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.37

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; hepiniz toplantımıza hoş geldiniz. Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 27’nci Yasama Dönemi 14’üncü toplantısını açıyorum. (*)

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu’nun, Komisyon üyeliğine seçilen İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç ve İzmir Milletvekili Mahmut Atilla Kaya’ya “Hoş geldiniz.” dediğine; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve BM ev sahipliğinde 10/12/2020 tarihinde çevrim içi düzenlenecek 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü programına tüm üyelerin katılımını beklediğine ve Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öncelikle aramıza yeni katılan 2 İzmir Milletvekili Sayın Sevda Erdan Kılıç ve Sayın Mahmut Atilla Kaya’ya hoş geldiniz demek istiyorum. Komisyonumuzun 2 yeni üyesi.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü münasebetiyle her yıl Birleşmiş Milletler Türkiye Ofisiyle birlikte bir program düzenliyoruz. Bu yıl Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ve Birleşmiş Milletler ev sahipliğinde çevrim içi düzenlenecek 10 Aralık İnsan Hakları Günü programın konusu “Covid-19 ve insan hakları” olarak belirlenmiştir. 10 Aralık Perşembe günü saat on ila on iki arasında düzenlenecek çevrim içi programa katılım için gerekli bilgiler sizlere iletilecektir. Tüm üyelerimizin katılımını bekliyorum.

Şimdi, Komisyonumuza yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak heyetinizi bilgilendirmek istiyorum. Komisyona 27’nci Yasama Döneminde, 1 Aralık 2020 itibarıyla ulaşan toplam başvuru sayısı 6.414’tür. Bu başvurulardan 6.128 adedi hakkında gerekli işlem yapılmıştır. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevlerine ilişkin başvurular 5.049, yargıya ilişkin sorunlar ve şikâyetler 1.214, çeşitli sorunlar; sağlık sorunları, maddi yardım talebi ve benzeri 919, Komisyonun girişimde bulunması ve yerinde inceleme talebi 209, kolluk uygulamalarından şikâyetler 157, yasal düzenleme talepleri 260, memuriyete ilişkin sorunlar 105, işçi sorunları 78, engelli sorunları 34 ve askerlikle ilgili sorunlar 14.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül’e, Komisyon üyelerinin insan haklarının geliştirilmesine ilişkin somut öneri ve değerlendirmelerinin aktarılmasına ilişkin görüşme

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Sayın Bakanım, Komisyonumuzun 27'nci Yasama Döneminden itibaren bugüne değin yapmış olduğu çalışmalarda insan haklarının korunması ve geliştirilmesi için ulaştığı sonuçları tarafınıza ve Bakanlığımıza aktarmak üzere gerçekleştirmiş olduğumuz toplantıya iştirakiniz için size ve arkadaşlarımıza çok çok teşekkür ederiz.

Şahsi düşüncelerimi, kanaatlerimi belirtmeden evvel Değerli Bakanım, bu noktada size bir söz vermek istiyorum.

Buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Sayın Başkanım, çok değerli İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi milletvekili arkadaşlarımız; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum.

Bugün bizim için yasamanın denetimi ve önerilerinin değerlendirilmesi, istifadesi anlamında çok önemli bir buluşma. Burada tüm partilerin çok değerli temsilcileri var. Hepsisi alanında uzman, saygın hukukçu arkadaşlarımız veya bu konuya, insan haklarına duyarlı tüm arkadaşlarımızın görüşlerini almış olmak bizim için çok kıymetli. Yasamanın denetimi ve yasamanın görüşleri, bu anlamda önerileri, idare için, bizler için de çok dikkat etmemiz gereken hususlardır. Yine, özellikle cezaevlerinde ve Adalet Bakanlığıyla ilgili diğer alanlarda, hem alt komisyonlarınız itibarıyla hem spesifik her konuyla ilgili tüm cezaevlerindeki denetime de açık bir şekilde -bu anlamda çok önemli bir paydaş olduğu- bizlere önemli fikirler, önemli ikazlar ve tespitler yapan bir komisyon İnsan Hakları Komisyonumuz. Bu Komisyonunda sizlerin önerileri, eleştirileri elbette bizim için çok kıymetli.

AK PARTİ, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde insan haklarını geliştirme yönünde Anayasa başta olmak üzere kanunlarda çok önemli reformlar yaptı, adımlar attı, işkenceye sıfır tolerans, insan haklarını daha da güçlendiren tüm adımlar yapıldı, atıldı. Yine önümüzde insan hakları çerçevesinde yapılacak adımlar, bu konuda atılacak adımlar nelerdir, bu konu üzerinde çalışıyoruz.

Bildiğiniz gibi, geçtiğimiz yıl Yargı Reformu Strateji Belgesi kamuoyuna açıklanmıştı ve orada hedeflerden birisi de İnsan Hakları Eylem Planı'nın güncellenerek tüm idare tarafından bu konuda, bu belge çerçevesinde uygulanması. İnsan ne olursa olsun; düşüncesi, fikri, etnik aidiyeti, kökeni ne olursa olsun, neye inanırsa inansın insan onuru her şeyin üzerindedir ve idare, insanın onurunu yüceltme, korumayla mükelleftir. Bu anlayışla bizler de eylem planı çerçevesinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu meyanda, yine Komisyonumuzun önerileri de bizlere çok ışık tutacaktır.

Mülkiyet hakkı, diğer, ceza yargılamasıyla ilgili hususlar, idarenin bu anlamda atması gereken diğer adımlarla ilgili de bize düşen, yapılması gereken ayrıca çalışmalar var. Elbette kanun gereken konularda da siz değerli yasama üyelerinin takdirleriyle yine yasalaşması gereken konular var. Bu çalışmaların -önümüzdeki dönemde yine paketler hâlinde- sizlerin takdiriyle, insan haklarını güçlendiren, insan onurunu ayakta tutan uygulamaların artarak devam etmesi bizim ortak dileğimizdir. Bu konuda çalışmalarımızı da yoğun bir şekilde sürdürüyoruz.

Ben sözleri çok fazla uzatmak yerine sizleri dinlemenin daha anlamlı ve değerli olduğunu düşünüyorum. Burada, çalışma yapan ilgili arkadaşlarımız, Bakan Yardımcımız, genel müdürlerimiz de var. Notlarımızı alacağız, sizlerin tüm önerilerini değerlendirmiş olacağız.

Ben tekrar, Sayın Başkanım, sizlere ve tüm Komisyon üyelerine saygılarımı sunuyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, biz teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Şimdi katılımcıları değerli arkadaşlarımıza tanıtmak istiyorum.

(Katılımcılar tanıtıldı)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, bu noktada, insan hakları konusunda yaşanan kimi sorunların çözülmesi bağlamındaki tespit ve çözüm önerilerini hem mevzuat hem de uygulama temelinde açıklamaya çalışacağım, sonra da Komisyonumuzun üyelerine sırasıyla söz vereceğim.

Adalet Bakanlığının Türkiye’de insan haklarının durumuna ilişkin geliştirme çalışmalarını demokratik yönetim çerçevesinde yürütme çabaları, hiç şüphesiz memnuniyet vericidir. Bu konudaki samimi ve ısrarlı çabaları için Sayın Bakanımıza şükranlarımı sunuyorum.

Bildiğiniz gibi, Türkiye’de insan haklarının hem korunması hem de geliştirilmesi amacıyla kurulan ve bu yönüyle ilk olma özelliğini taşıyan Komisyonumuz, kurulduğu günden bugüne kadar hak ihlallerine ilişkin başvuruları kabul etmekte ve alt komisyonlar marifetiyle görüş ve önerilerini içeren raporlar tanzim ederek denetim fonksiyonunu etkin bir biçimde yerine getirmektedir. Ben, insan haklarının korunmasına ve geliştirilmesine dönük mevzuat, süreç ve uygulamalara ilişkin çalışmalara bireysel başvuru odaklı değerlendirme ve öneriler ile alt komisyon bazlı değerlendirme ve öneriler çerçevesinde bakmak istiyorum. 27’nci Yasama Döneminde Komisyonumuza yapılan başvurulara baktığımızda başvuruların dörtte 1’lik kısmının adil yargılanma hakkının ihlali iddiasıyla yapıldığı görülmektedir. Başvuruların genel olarak suçsuzluk karinesinin ihlal edilmesi, yargılamaların makul sürelerde bitirilememesi, tutukluluk sürelerinin uzunluğu, tutuklamaya alternatif koruma tedbirlerinin uygulanamaması ve savunma hakkının engellenmesi iddialarını içerdiği görülmektedir. Bu sorunların çözülmesi için bazı hususlarda düzenleme yapılması gerekliliği olmakla birlikte uygulamadan kaynaklı sorunların da yapılacak farkındalık çalışmalarıyla giderilmesinin mümkün olacağı kanaatindeyim. Komisyonumuza yapılan başvuruların neredeyse dörtte 3’lük kısmını ise ceza infaz kurumlarında yaşandığı iddia olunan sorunlar oluşturmaktadır. Bu başvurularda belirtilen şikâyetlerin büyük kısmını da isteğe bağlı nakil taleplerinin reddedilmesi, gerek revir gerek dış hastane sevklerinin zamanında yapılmaması, muayenelerde doktor ve hasta mahremiyetini engelleyecek şekilde görevli nezareti, kelepçeli muayene uygulaması, görüş sürelerinin fiilen kullandırılmaması, görüş saatlerinin çocuğu olan hükümlü ve tutuklular bakımından bu husus göz önünde bulundurulmaksızın düzenlenmesi, hükmün infazının ertelenmesi müessesesinin uygulanmaması, temel ihtiyaç maddelerinin tedarik edilememesi, süreli ve süresiz yayınlardan yararlanma hakkı ile radyo ve televizyon yayınlarından yararlanma hakkının keyfi olarak engellenmesi, annesiyle barındırılan çocukların yaşadığı zorluklar şeklinde sıralamak mümkündür.

27’nci Yasama Döneminde Komisyonumuz bünyesinde kurulan alt komisyonlar tarafından yapılan çalışmaları da göz önünde bulundurmak suretiyle tespit ve çözüm önerilerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Komisyonumuz 3 alt komisyonla çalışmalarını sürdürmektedir. Bunlar, Çocuk Hakları Alt Komisyonu, Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu, Göç ve Uyum Alt Komisyonudur.

Sayın Bakanım, kıymetli arkadaşlarım; çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilanların yerine getirilmesi hususunu düzenleyen İcra ve İflas Kanunu hükümlerinde değişiklik yapılması gerektiği düşüncesindeyiz. Bu konuda, sorunun en önemli boyutunu, mahkeme kararlarında yer verilen kişisel ilişki kurulmasına dair hükümlerin her zaman infaz edilememesi oluşturmaktadır. Kişisel ilişki temini amacıyla velayet sahibi tarafından çocuğun teslimi gerçekleştirilmediğinde teslim için İcra ve İflas Kanunu hükümleri uygulanmakta ve çocuk tesliminin icra yoluyla yapılması gündeme gelmektedir. İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre kişisel hak sahibi anne ya da baba, hakkı düzenleyen mahkeme ilamının infazının sağlanması için icra dairesine takip talebinde bulunmaktadır. Bu süreç incelendiğinde, çocuk teslimi sırasında icra müdürlüğüne yapılacak işlemlerin çok fazla ve tekrara muhtaç olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, çocuğunu görmek isteyen anne ya da baba için hem maddi hem de

manevi yönden ağır külfetlere neden olmaktadır. Ancak çocuk tesliminin icra yoluyla yapılmasından kaynaklanan en önemli sorun hiç şüphesiz çocuğun bizatihi kendisinin icraya konu edilmesidir. Zira icra müdürlükleri yapmış oldukları işin gereği olarak eşya ve mal haczetmektedirler. Buna karşın kişisel ilişkinin düzenlenmesine ilişkin kararın icrasında teslim edilecek olan bir eşya değil bir insan hem de korunmaya ihtiyaç duyan çocuktur. Her ne kadar bazı icra müdürlüklerinde çocuğun içinde bulunduğu ortamdan daha az etkilenmesi için bazı özel uygulamalar gerçekleştirilebilmekte ise de icra müdürlüğü çalışanlarının gerek aldığı eğitim gerekse iş deneyimleri bakımından çocuk teslimi sırasında çocuğun üstün yararı ilkesini ön planda tutacak donanımına sahip olmadıklarını da kabul etmek gerekir. Dolayısıyla tanımadığı kişiler tarafından zorla bir ebeveyninin yanından alınarak diğer ebeveyne teslimi öngören icra sisteminde, çocuğun üstün yararının korunması hiçbir şekilde mümkün değildir. Çocuğun taşınır bir mal gibi teslimini öngören icra yolu, çocuğun üstün yararı ilkesiyle bağdaşmayan bir uygulamadır ve çocuğun icra sisteminde çıkarıldığı yeni bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Hiç olmazsa, icra takibi yöntemine başvurulması suretiyle, çocuğun psikolojik olarak etkilenmesini engellemek ve üstün yararını temin etmek amacıyla, kişisel ilişkinin kurulmasını engelleyen veya kurulduktan sonra geri teslim etmeyen anne veya baba açısından caydırıcı miktarda para cezası ve teminat gösterilmesine ilişkin yasal düzenleme yapılarak bu yola başvurulması gerekliliğini asgari seviyeye indirmek gerekir. Yapılacak düzenlemede her engelleme için ayrı cezalar öngörülmesi, bu konudaki caydırıcılığın artmasına ve icra yoluna başvurulmasına gerek kalmaksızın kişisel ilişkinin kurulmasına yardımcı olabilir. Diğer taraftan, çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin icra takibi işlemlerinin harca tabi olmaması ve hizmetlerin bedelsiz olarak yürütülmesi, bu seçenek mümkün görülmediği takdirde de masrafların devlet tarafından karşılanıp daha sonra haksız şekilde kişisel ilişki kurulmasına engel olan anne veya babaya rücu edilmesi bir yöntem olarak benimsenmelidir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100'üncü maddesinin (4)'üncü fıkrasında, sadece adli para cezasını gerektiren suçlarda veya vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler hariç olmak üzere hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemeyeceği ve Çocuk Koruma Kanunu'nun 21'inci maddesinde de 15 yaşını doldurmamış çocuklar hakkında, üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerinden dolayı tutuklama kararı verilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu kapsamda, tutuklama kararı konusunda çocuklar bakımından ayrıksı bir düzenleme yapılarak daha yüksek bir üst sınır uygulaması kabul edilmişken, aynı yöntemin tutuklulukta geçecek süreler bakımından benimsenmemiş olması kanaatimizce bir eksikliktir. Dolayısıyla her ne kadar Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuk haklarının korunması amacıyla süratli bir usul izlenmesi gerektiği temel ilke olarak benimsenmişse de çocuklar için ayrıksı tutukluluk sürelerinin belirlenmesinin uygun olacağı kanaatini taşımaktayız; elbette suç tipleri bakımından istisnalar getirilebilir.

Yine Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 108'inci maddesinde, tutukluluk hâlinin devam edip etmeyeceğinin hem soruşturma hem de kovuşturma evresinde en geç otuzar günlük sürelerde inceleneceği hükme bağlanmıştır. Ancak tutuklamaya alternatif olan adli kontrol tedbirinin devamının gerekip gerekmediğinin belli süreler sonunda incelemesine dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Adli kontrol müessesesinin tutuklamaya alternatif olarak getirilen bir koruma tedbiri olması hasebiyle, tutukluluğun belli sürelerle incelemesine dair hükme benzer bir hükmün adli kontrol tedbiri bakımından da düzenlenmesinin isabetli olacağını düşünüyoruz. Ancak adli kontrol tedbirinin hem alternatif bir tedbir olması hem de temel hak ve özgürlüklere tutuklama tedbirine göre daha az müdahale etmesi nedeniyle, yapılacak muhtemel bir düzenlemede otuzar günlük sürelerin daha uzun tutulması bir seçenek olarak değerlendirilebilir.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109'uncu maddesinin (6)'ncı fıkrasında, adli kontrol altında geçen sürenin hürriyeti bağlayıcı cezadan mahsup edilemeyeceği ancak uyuşturucu, uyarıcı, uçucu maddelerle ilgili ve alkol bağımlılığından arınmak amacına hizmet eden hükümlülük açısından mahsup yapılacağı hükmüne bağlanmıştır. Bu kapsamda, tutuklulukta olduğu gibi, kişi özgürlüğünü ortadan kaldıran konutu terk etmeme yükümlülüğü bakımından da adli kontrol altında geçen sürelerin hürriyeti bağlayıcı cezadan mahsup edilmesi yöntemi benimsenebilir. Ancak belirtilen yükümlülüklerin tutuklulukta olduğu gibi tam anlamıyla şahsi hürriyeti sınırlandıran neden kabul edilmemesi durumunda, en azından cezadan belli bir miktarının mahsup edilmesi uygun olabilir.

Çocuk Koruma Kanunu'nun 24'üncü maddesinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun uzlaşmaya ilişkin hükümlerinin suça sürüklenen çocuklar bakımından da uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır. Bu bağlamda, suça sürüklenen çocuklara yönelik uzlaştırma süreçlerinde bu konuda eğitimi olan uzman uzlaştırmacıların görev alması sağlanabilir. Bu sayede, suça sürüklenen veya bir suçun mağduru olan çocukların uzlaştırma sürecinde yıpranmaması da sağlanmış olur.

Daha önce de işaret ettiğim üzere ceza infaz kurumlarıyla ilgili olarak yapılan başvuruların önemli bir kısmını ailenin bulunduğu yere yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talepleri oluşturmaktadır. Hükümlü ve tutukluların nakil işlemlerinde, özellikle ailevi nedenler gibi hassasiyetlerin daha fazla gözetilmesine ilişkin kanuni düzenleme yapılarak bu konuda yaşanan mağduriyetlerin önüne geçilmesi ve Türk toplumunun temel direği olan aile birliğinin sağlanması için adım atılması gerektiğini düşünmekteyiz.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 65'inci maddesinde, annelerin yanında kalan çocuklara yaş ve durumlarına ve ihtiyaçlarına göre yiyecek ve içecek verileceği düzenlenmiş olup bu çocukların barınması konusunda kanunda özel bir hüküm bulunmamaktadır. Annelerin yanında kalan çocukların yatması için durumlarına uygun yatak verilmediği ve çocukların anneleriyle aynı yatakta yattıklarına dair şikâyet ve tespitler çerçevesinde anneleriyle kalan çocukların rahatının sağlanması için özel bir yatak ünitesi kurulması bir seçenek olarak düşünülmelidir.

Yine, çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde hangi tür ceza infaz kurumunda olursa olsun çocukların fiziksel temas kurmalarını sağlayarak aile bağlarını yüksek tutmak ve bu suretle çocukların üstün yararını temin ederek tekrar topluma kazandırmak amacıyla çocukların görüşlerinin tamamının açık görüş şeklinde yapılmasının aile şefkatine muhtaç çocuklarımız bakımından büyük önem taşıdığını ve bu konunun burada bulunan herkesin üzerinde ittifak ettiği bir husus olduğunu düşünmekteyim.

Ayrıca, muayenelere görevli personelin nezaret etmesinin ve muayenelerin kelepçeli yaptırılmasının yoğun olarak şikâyet edilen başkaca bir husus olduğu gerçeği karşısında muayenelerin hangi koşullarda kelepçeli ve görevli personel nezaretinde yapılacağı konusu kapsamlı düzenlemeye ihtiyaç duyulan bir başka sorunlu alan olarak karşımızda durmaktadır. Bu sorun şahsi düşünceme göre ancak Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da yapılacak açık bir düzenlemeyle kalıcı çözüme kavuşturulabilir.

Bir diğer başlık: Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 21'nci maddesinde değişiklik yapılarak hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanların derece yükselmelerinde Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun karar verip vermediklerinin gözetilmesi kuralının Hâkimler ve Savcılar Kurulu ilke kararından ziyade kanun çerçevesinde düzenlenmesinin uygun olacağını düşünmekteyiz.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; Türkiye dünyada en fazla sığınmacıya ev sahipliği yapan ülkedir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün verilerine göre, Kasım 2020 tarihi itibarıyla Türkiye'de 3 milyon 635 bin 410 Suriyeli geçici koruma statüsüyle yaşamaktadır. Bunların dışında

Irak, Afganistan, İran, Somali gibi ülkelerden gelen yaklaşık 300 bin sığınmacı daha bulunmaktadır. Bu durumu düzenleme ve yönetilebilir hâle getirmenin bir gereği olarak Komisyonumuz bünyesinde 26'ncı Yasama Döneminde Mülteci Hakları Alt Komisyonu kurulmuş, 27'nci Yasama Döneminde ise alt komisyon faaliyetlerine Göç ve Uyum Alt Komisyonu olarak devam etmektedir.

Göç sürecinin yönetilmesi ve geçici ve kalıcı uyum politikaları yoluyla entegrasyon sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine dönük olarak özellikle şu hususa dikkatinizi çekmek isterim: Her türlü medyada Suriyeli sığınmacılara dönük olarak üretilen ve onları ötekileştirmeyi amaçlayan yanlışların olgusal doğrular gibi propaganda edilmesinin önüne geçmek için farkındalık oluşturacak faaliyetlerin yanı sıra nefret suçlarına ilişkin yaptırımların artırılması ve çeşitlendirilmesi yerinde olacaktır. Bu çerçevede, uygulama, İslam karışıklığı ve Türkiye'deki azınlıklara dönük nefret söylemini içerecek şekilde de etkinleştirilmelidir.

Değerli Bakanım, kıymetli üyelerimiz; ben Komisyonumuzla ilgili olarak, insan haklarının Türkiye'de korunması ve güçlendirilmesine matuf yer verilmesi, uygulama ve düzenlemeye yönelik adım atılması gereken hususları kısa ve öz bir şekilde ancak bu şekilde sizlere aktarabildim. Benim eksik bıraktığım tarafları da mutlaka Komisyon üyesi arkadaşlarımızın yaptığı çalışmalarla ve söyleyecekleriyle tamamlayacağını düşünüyorum. Bu vesileyle Sayın Bakanım, ben şimdi Komisyon üyelerimize, söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim ve onların fikirlerine müracaat edeceğim.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımızın bundan sonra Adalet Komisyonumuzla da bir toplantısı var. Somut, müşahhas ve öz bir şekilde düşüncelerinizi ifade edeceğiniz kanaatindeyim. Şimdiden teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Değerli Adalet Bakanımız ve Adalet Bakan Yardımcımız, diğer bürokrat arkadaşlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle, bugün 3 Aralık Dünya Engelliler Günü. Dünya Engelliler Günü'nü de kutluyorum. Dünya Engelliler Günü'nden başlamışken... Ben 4 dönemdir milletvekiliyim, bugüne kadar hakikaten bir Adalet Bakanının insan haklarının gelişimiyle ilgili İnsan Hakları Komisyonunun toplantısına katılıp, önerilerin ne olduğu... İnsan hakları gelişimi açısından böyle bir şeyi ben ilk defa yaşıyorum. 4 dönemdir milletvekiliyim ama 4 dönemdir de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonundayım. Onun için bu hassasiyetinizden dolayı öncelikle teşekkür ediyorum ben.

Dünya Engelliler Günü'nde... Tabii, bizim İş Kanunu'muzun 30'uncu maddesinde özel sektörde yüzde 3, kamu sektöründe, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesinde engellilere yüzde 4 kontenjan var ancak bu kontenjanları kamu kurumlarımızın bir kısmı doldurmamış durumda. Hemen o doldurmamış olanları ben söylemiş olayım: Millî Eğitim Bakanlığında 5.086, Diyanet İşleri Başkanlığında 1.348 -bunlar 2019 verileri yalnız- Emniyet Genel Müdürlüğünde 119, Dışişleri Bakanlığında 73, Ticaret Bakanlığında 47 kişi eksik. Adalet Bakanı burada bir övgüyü daha hakediyor Sayın Başkanım. Kutluyorum Sayın Bakanım, 430 engelli fazla çalıştırıyorsunuz. Keşke diğer kamu kurumları da bu örneği alabilseler. Kutluyorum, yani hakikaten bu örnek bir davranış. Dünya Engelliler Günü'nde, 3 Aralık için önemli bir ayrıntı. Yalnız burada, İş Kanunu'nun 30'uncu maddesinde yüzde 3 kontenjan... Bu yetersiz. Sizden istirhamım bunu yüzde 5'e, kamu kurumlarında yüzde 4'ten yüzde 7'ye yükseltmekte yarar var. Bu konuda kanun teklifleri de vermişiz Mecliste. Bu konuda desteklerinizi bekliyoruz.

İkinci bir husus: Yargı görevini yapanı etkilemeye teşebbüs suçu, Ceza Kanunu madde 277. Değerli Bakanım, 2014 öncesinde 277'nci maddede “Görülmekte olan bir davada veya yapılmakta olan bir soruşturmada.” ibaresi vardı. Soruşturma esnası da o dönemde yargılamayı etkileme suçu sayılıyordu. Masumiyet ilkesi, karalamama ilkesi uyarınca gazete manşetlerinde çok fazla göremiyorduk çünkü suç teşkil ediyordu, soruşturmayı etkilediği için, adil yargılamayı etkilediği için. Bu, 2014'te suç olmaktan çıkarıldı, mevcut olan hâlinde bu “Yapılmakta olan bir soruşturmada.” ibaresi çıkarıldı. Bence bu doğru bir değişiklik değil. Ceza Kanunu madde 277'ye “Yapılmakta olan bir soruşturmada.” ibaresinin eklenmesinde, eski hâline getirmekte yine yarar var

Anayasa'nın -Dünya Engelliler Günü olduğu için- 61'inci maddesinde diyor ki: “Devlet sakatların korunmalarını...” Bu sakat çok incitici bir kavramdır. Geçmişte, 2014'te Mecliste kanun geçti. Kanunda şu geçti: “Efendim, kanunlarının hangisinde olursa olsun sakatlar ibaresinin geçtiği yer engelli olarak tanımlanacaktır.” denildi. Mümkünse Anayasa'mızın 61'inci maddesinde, burada “sakatlar” ibaresinin çıkarılarak “engelliler” ibaresinin konulmasında yarar var.

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nda değişiklik yapılmasıyla ilgili, hâkimlerin yargıç ve savcılığa kabul edilmeleri sırasında 10'uncu maddede bir yemin teklifinin olmasında yarar var. Yemin metinde, tabii takdir sizlerin, ben şöyle öneriyorum, bilemiyorum ama... 10'ncu maddesi aşağıdaki fıkra şeklinde bir kanun teklifimiz var. Mesleğe kabul edilen hâkim ve savcı adayları göreve başlamadan önce aşağıdaki andı içerler: “İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne bağlı kalacağıma, insan hak ve hürriyetlerini Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nı ve temel hak ve özgürlüklerini koruyacağıma; görevimi doğruluk, dürüstlük, tarafsızlık ve hakka saygı duygusu içinde her türlü etki ve kaygıdan uzak olarak, Anayasa'mızın dayandığı temel ilkelere ve evrensel hukuk ilkelerine uygun hukuk anlayışı içinde sadece vicdanımın emrine uyarak yerine getireceğime namusum ve vicdanım üzerine ant içerim.” şeklinde bir yemin teklifi veya bu yemin azaltılabilir, genişletilebilir bilemem çünkü kanunda yok. Biz, avukat olarak göreve başladığımızda yemin ediyoruz ama hâkim ve savcılarda böyle bir yemin yok, bence bunda yarar var.

Bir başka önerimiz; evet Adalet Bakanlığı var, bünyesinde İnsan Hakları Genel Müdürlüğü var ama burada müstakil olarak insan haklarının gelişimi açısından insan haklarından sorumlu bir bakanlığını kurulmasını teklif ediyoruz.

Bir başka husus Değerli Bakanım, yani sıradan vatandaş zaman geliyor bir “tweet” atıyor, sosyal medyasında bir şey paylaşıyor. Beş yıl sonra, altı yıl sonra bir sebeple karşısına çıkıyor. Takdir edersiniz, bu tür suçlar neye bağlı? Şikâyetle bağlı diyoruz. Bu şikâyeti, yani sosyal medyayla ilgili atılan bir “tweet”i vesaireyi, şikâyet süresini bir yıl mı belirlersiniz altı ay mı belirlersiniz... Yani, burada, bunun süresiz bir şekilde sürekli baskı aracı olması bence doğru bir hadise değil. Burada sosyal medyayla ilgili “tweet”lerin de mutlak suretle şikâyet süresinin, altı ay veya bir yıl gibi sınırlandırılmasını öneriyoruz.

Yine, Ceza Muhakemesi Kanunu'yla ilgili olarak hâkimlerin birisi terör örgütü üyeliğinden hüküm giymiş ve karar kesinleşmişse bu aşamada, bunun verdiği kararlara bence yargılamanın iade yolunu açmak lazım. Ben hem terörist olacağım, terörden dolayı ben hüküm giymiş olacağım, kesinleşmiş olacak... Sayın Osman Nuri Gülaçar ağabeyimiz hakkında ben bir mahkûmiyet kararı vermiş olacağım. Şimdi, teröristin vermiş olduğu mahkûmiyet kararı Sayın Osman Nuri Gülaçar Bey'i niye cezaevine atsın? Bir, yargılamanın yenilenmesini açalım yeniden bir yargılama olsun. Ben, beraat olsun demiyorum, yani adil bir yargılama açısından.

Bir başka husus, cinsel suçlarla alakalı, bu yine Türk Ceza Kanunu'nda yapılacak değişikliklerle ilgili. Tabii, ben bunların birer suretlerini Sayın Bakan size teslim edeceğim bu kanun teklifleriyle ilgili. Kişinin, çocukların cinsel istismar suçunu işleyen ve mahkûmiyet kararı almış, kesinleşmiş, hüküm olmuş, kişinin; bu infaz tamamlandıktan sonra on yıl süreyle izlenmesine yönelik bir kanun teklifimiz var.

Yine, 5187 sayılı Basın Kanunu'yla ilgili, internet yayıncılığıyla ilgili bu. Şimdi, internet faaliyetinde bulunan kişiler gazeteci sayılmıyor. Yani, hem internet gazeteciliği yapıyor ama gazeteci sayılmıyor. Bununla ilgili işlenen bir suç varsa Basın Kanunu'na tabi olması lazım, bunlara basın kimliğinin verilmesi lazım Sayın Bakanım. Bunlar, ne zaman aşımı anlamında Basın Kanunu'na tabi, ne kimliklerini Basın Kanunu açısından alabiliyorlar. Burada büyük bir mağduriyet var, bunun düzenlenmesini...

Yine, aynı şekilde, burada hayvanlarla ilgili bir husus var tekliflerimizde. Hakikaten kamuoyunda büyük bir beklenti. Sahipli, sahihsiz ayrımı yapılmaksızın her türlü hayvanın kanuni istisnalar ve zorluk hâlleri olmaksızın öldürülmesi, zarar verilmesi ve yaralaması kabahat olarak nitelendiriliyor, bunun suç olarak nitelendirilmesi için yine teklif var, bunu öneriyoruz sizlere.

Bu anlamda, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'yla ilgili, bu Covid salgını döneminde hakikaten işleri geçim anlamında sıkıntı yaşayan meslektaşlarımızın Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına müracaatıyla en az üç ay veya dört ay yani bütçemizin durumu nedir ne değildir bilemiyorum ama en azından asgari ücret üzerinde üç dört aylık bir yardımın yapılmasına yönelik bir teklifimiz var.

Yine, icra mahkemelerinde istinafa gitmek için on günlük süre var Sayın Bakanım. Bu on günlük süreyi on beş güne veya iki haftaya çıkarmakta yarar var. Yine, aynı şekilde bu icra mahkemeleri için 7 bin Türk lirası olan istinaf yoluna başvuranın, parasal anlamda bunu 4 bin Türk lirasına yani daha da düşürmek lazım. Yani bunu, tavanı yukarı çıkardıkça hak arama yolu anlamında, adaletin tecellisi anlamında sıkıntı yaşanıyor. Yani istinaf başvurusunun miktarı, oranı yüksek, bunu düşürmekte yarar var. Ben 4 bin Türk lirası öneriyorum ama tabii öneri, karar sizlerin. Yani bu ne olur? Asgari ücret mi esas alınır veyahut da buna bir kriter koymak lazım, bu şekilde düşünüyorum.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'yla ilgili, şimdi Sayın Bakanım, siz de bir hukukcusunuz, avukatsınız. Genel müdürlükler bünyelerinde avukat çalıştırmıyorlar. Genel müdür kendisi cevap veriyor, avukatlık ücreti takdir ediliyor. Zaten genel müdürün görevi o, idareyi savunması gerekiyor. Dilekçeyi genel müdür veriyor Sayın Başkanım, avukatlık ücreti takdir ediliyor, dosyada avukat yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Var mı öyle bir şey?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet. Yani bu yanlış bir hadise bence, sizden istirham ediyorum. Yani bu genel müdürün zaten amacı idareyi savunmak. Avukatla temsil ediliyorsa bunu yapttın. Bu büyük bir sıkıntı.

Yine bir başka husus, bu cezaevleriyle ilgili, ceza infaz memurlarının alacağı adalet hizmetleri tazminatının artırılması, Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu kapsamına alınarak örgütlenme hakkından yararlandırılmaları, fazla mesai, yol tazminatı alabilmeleri, iş yurtları kâr payından faydalanmaları, emekli olanların silah buldurma yetkisini elde etmesi, hususi pasaport alabilmeleri, sözleşmeli personel statüsündeki infaz koruma memurları kadroya geçmeleri, tabii bunların bir kısmı yapıldı ama bir kısmı da eksik, bu toplam verilen bir kanun teklifi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, yavaş yavaş toparlayalım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Toparlıyorum, bitirmek üzereyim, biraz var ama özür diliyorum.

Bir başka husus, yine, Sayın Bakanım, mahallî mahkeme karar veriyor, istinafa gidiyor, istinaf iki şekilde hareket ediyor; bir ya o kararı bozuyor, gönderiyor veya o mahkemenin yerine geçerek delileri kendisi topluyor, karar veriyor. Bunu mahallî mahkemeye gönderdiği zaman mahallî mahkemenin bu kararda direnme hakkı yok eğer kesin kararlardansa. Geliyoruz, Yargıtaya gidiyor, mahallî mahkeme Yargıtaydaki karara direnebiliyor, Yargıtay istinafın üstünde. Değerli Bakanım yani mahallî mahkeme üst düzeyde bulunan, norm açısından Yargıtayın kararına direnebiliyorsa istinafa niçin direnemesin? Yani benim şahsi düşünceme göre burada eğer üst mahkeme olan Yargıtayın kararına bir mahallî mahkeme direnebiliyorsa istinafa haydi haydi direnmesi lazım. Burada bir çelişki var, bir tezatlık var. Hukukun gelişimi açısından mahkemelerin direnme hakkını tanımak lazım. Hızlandırıyorum Başkanım, özür diliyorum, yorum yapmıyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani şimdi, şöyle: Mahmut Beyciğim, gerçekten somut, müşahhas her şeyi yapıyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Tamam, anlıyorum süre sınırlı, somut, somut...

İki, bir başka husus, uzlaştırmayla ilgili Ceza Muhakemesi Kanunu'nda. Şimdi "savcı uzlaştırmaya talimat verebileceği gibi ilgili hükmün kaldırılması..." şeklinde diyor. Uzlaştırmada esas ibaresi diyor ki: "Tarafsız ve bağımsızdır." Madem uzlaştırmacı tarafsız ve bağımsızsa savcı niye talimat versin ki? Bence bu talimat vermeyi burada kaldırmak lazım. Talimat verme, tarafsızlık ve bağımsızlıkla bağdaşmıyor diye düşünüyorum.

Yine, aynı şekilde bir başka husus, hâkim ve mahkemenin zorunlu gördüğü her durumda değil fakat sadece sanığın istinabe suretiyle sorguya çekilmesi, istinabeyle ilgili. Şimdi, tamam, şu anda Covid süreci istisnadır yani ben genel uygulamaları söylüyorum. Kişi Ankara Sincan'da cezaevinde yargılaması Sincan Cezaevinde veya Ankara Adliyesi'nde istinabe yoluyla. İstinabe yolu ilk çıktığı zaman bu zorunlu hâllerdeydi; aynı ilde mahkeme istinabe yapıyor -ben bu Covid'i istisna tutuyorum, yani bu süreci hesaba katmıyorum- yani bu istisnai durumun devam etmesi lazım. Bu istisnai durum genel duruma dönüştü. Sizden istirham ediyorum yani bunun bence bir an önce düzeltilmesi gerekiyor.

Tutuklu sanığın istinaf yoluna şahsen başvurusu veya müdafiiyle kendini temsil ettirmesi hâlinde sanık, müdafî duruşmaya katılmasa bile davanın reddedilemeyeceği. Bu tabii ki 15 Temmuz darbesi sonrasında getirilen hüküm, duruşmaya katılmasa da hüküm verilebiliyor ama Türkiye normalleşince bence bu hükmü de bir an önce kaldırmak lazım yani bu olağanüstü döneme özgü bir düzenlemeydi, bunu düzeltmek lazım.

Dolandırıcılık suçunun soruşturma aşamasında şüphelinin tutuklanabilme şartlarının kolaylaştırılması ve dolandırıcılığı meslek edinen kişilerin suç işlemelerinin önüne geçilmesi anlamında Ceza Muhakemesi Kanunu'nda bir teklif yine var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım, özür diliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir de insan hakları odaklı... Adalet Komisyonuna da gidecek Sayın Bakanımız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tamam insan hakkı, geliyorum.

Şimdi, bakın Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda hâkim nişanlıysa, kendi nişanlısının davasına giremiyor, bakamıyor hâkimin reddi nedeni ama Ceza Muhakemesi Kanunu'nda bu yok. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki bu hâkimin reddi müessesesini nişanlısı hakkında, bence Ceza Muhakemesi Kanunu'na da taşımakta yarar var.

Basın Kanunu'yla ilgili... Basınla ilgili, basın mensuplarıyla ilgili açılacak olan soruşturmalar vesairelerine en azından Adalet Bakanlığının soruşturma izni vermesi gerekir yani çünkü basın bir sürekli tehdit ve tehlike...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir saniye...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Buyurun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Beyciğim, şimdi, şu anda yirmi beş dakika konuşunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Keyfi konuşmuyorum ki ya Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Olmaz. Şimdi şöyle, sizin her konuşmanız diğer arkadaşlarımızın hakkından...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki “Başlıklar” şeklinde bitiriyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Lütfen çünkü...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kısaltıyorum, özür.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – En geç 12.15'te toplantıyı bitirmem lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum.

Çevreyle ilgili davalarda mümkünse, çevre ve ceza hukuku mahkemelerinin kurulması ve aynı zamanda çevre davaları insan hakkı açısından bu açılacak davaların harçsız olmasını talep ediyorum.

Seçim barajının indirilmesiyle ilgili...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, insan haklarıyla ilgili değil bunlar lütfen.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İnsan hakkı ya, olur mu? Çevre bir insan hakkı değil mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya seçim barajı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Seçim, insan hakkı değil mi? Sayın Başkanım, bitiriyorum ya, beni konuşturmazsan bitiriyorum, ne olur?

(Gürültüler)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tamam, tamam bitiriyorum arkadaşlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, mümkün oldukça toplantımızı verimli hâle getirmek zorundayız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım, özür.

İnsan haklarıyla ilgili...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Mahmut Abi, bir iki bize de bırak.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, çok teşekkür ediyorum Mahmut Bey'e.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Son iki söz: Bir, tahliye kararlarıyla ilgili -daha önceki müessesede yoktu- cumhuriyet savcılarının itiraz etmesi, bunu bence kaldırmak lazım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, çok teşekkürler Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir de sulh ceza mahkemesinin kararları kapalı devre, sulh ceza...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum, bitiriyorum, son cümle, bitiriyorum, selamlayacağım yahu gözüm ya beni bu kadar uğraştırma ne olur.

Şimdi, Sayın Bakanım, sulh cezayla ilgili, 10 tane sulh ceza, 1'e itiraz ediyor, 2'ye gidiyor; 2'ye ediyor 3'e... Böyle dönüyor, top dönüyor böyle. Bunun mümkünse -geçmişte asliye cezaya gidiyordu-asliye cezaya gitmekte yarar var.

Son cümleyle bitiriyorum. Bir, Kat Mülkiyeti Kanunu'yla ilgili toplantılar yapılamıyor, millet mağdur. SMS'le veya maille tebligatın yapılması veya 100 tane kat maliki eğer varsa bir yerde, bunlarda avukat mecburiyetini getirelim, geçmişte kooperatifle ilgili, şirketlerle ilgili avukat mecburi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bunu da getirelim.

Sabırla dinlediğiniz için ben teşekkür ediyorum ve süremiz kalırsa daha başka sorular da var.

Teşekkürler, sağ olun, iyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki Mahmut Bey, yani gerçekten...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitirdim yahu tamam arkadaş...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Benim söylemem gereken bir şey olacak. Şimdi, ben aslında buraya girerken herhâlde bir süre kayıtlaması koymam icap etmiş diye düşündüm şimdi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben hakkımı kötüye kullanmadım ki, kamu hizmeti ifa ettim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben ama arkadaşlarımızın bu noktadaki adil ve vicdanlı tutumlarına güveniyorum, böyle bir şey koymadım. Lütfen bundan sonraki konuşmalarımıza bu noktada özel bir hassasiyet gösterirsek; insan haklarına müteallik, somut, müşahhas... Üç seneden beri çalışıyoruz, mutlaka güçlü bir müktesebatımız var. Söylenenleri tekrar etmeden bu noktada gerçekten katkı verecek şeyleri arkadaşlarımız söylerlerse çok mutlu olacağız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben boş mu konuştum?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU - Ben şimdi diğer parti grubu olarak düşündüğüm ikinci söz vermeyi, Servet Bey, onun için Gülüstan Hanım'a veriyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcısı ve Bakanlığın değerli bürokratları; öncelikle Komisyonumuza hoş geldiniz. Ben de bugünkü buluşmanın oldukça önemli olduğunu düşünüyorum açıkçası. Sayın Başkan açılış yaparken İnsan Hakları Komisyonumuza yapılan başvuruları ve bunların istatistiki dökümünü verdi. Bu dökümden sizin de anladığınız gibi aslında ciddi sorunlar olduğu açık ve net. Örneğin, cezaevleriyle ilgili başvuruları 5.049, yargıya ilişkin başvuruları 1.214 olarak ifade etti ki bu sayılar aslında sadece bize gelen, bizim ilettiklerimiz ya da bir şekilde ulaşanlar. Bunların dile getirilmeyen kısımlarını da düşündüğümüzde aslında adalet bağlamında, Adalet Bakanlığı bağlamında ciddi sorunlarımız olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Tabii, bugün buradaki amacımızın gerçekten bağcıyı dövmek değil, üzüm yemek olduğunu özel olarak ifade etmem gerekiyor. Bu anlamıyla söylediğimiz her şeyin de hem mevzuattaki eksikliklerin giderilmesi hem de kötü uygulama örneklerinin ortadan kaldırılması açısından dikkate alınmasını istirham ediyorum.

Şimdi Sayın Bakan, bütçeye geldiğinizde de size bazı sorular sormuştuk. Şimdi, sizin getirdiğiniz, verdiğiniz cevaplar elime ulaştı. Yaklaşık ben 7 soru sormuşum ve bütün bu sorulara ne yazık ki mevzuat olarak cevap vermişsiniz. Belki bu bir zorunluluk, hani ben süngerli odayı sormuşum “mevzuat” demişsiniz, çıplak arama demişim “mevzuat” demişsiniz vesaire fakat şunu biliyoruz ki, sizin ilk açılıшта ifade ettiğiniz şey: “İnsan haklarını, insan onurunu korumak ve yüceltmek temel amaç.”sa o zaman

buradaki sorunları öncelikle görmemiz gerekiyor. Yani bir soruna mevzuatla yanıt oluşturmak ya da işte süngerli oda uygulaması var dediğimizde “mevzuat böyle” demenin sorunu çözmediğini, oradaki işkence, insan hakkı ihlalinin ortadan kaldırmadığını öncelikle ifade etmemiz gerekiyor. Sanıyorum bu konuda mutabıkız, en azından öyle olduğunu düşünmek istiyorum.

Şimdi Sayın Bakan, cezaevlerimizde ciddi sorunlar var. Hem CPT’nin raporları ver hem Cezaevi Komisyonumuzun cezaevlerini gezdiği ve bundan dolayı yaptığı bazı incelemeler var. Bizim de aynı zamanda parti olarak cezaevi komisyonumuz var, biz de birçok yerden bu konuda bilgiler alıyoruz. Birincisi, cezaevlerindeki kalabalık sorunu çözülmek zorunda Sayın Bakan. Bir İnfaz Yasası çıkardınız, bu bizim açımızdan haksız hukuksuzdu. Kısmen bir rahatlama sağlandı gibi olsa da özellikle siyasi mahpuslar açısından bu sorunun giderilmediğini, 15 kişilik, 10 kişilik koğuşlarda 20-30 kişinin kaldığını, özellikle pandemi koşullarında bunun çok ciddi bir sorun olduğu ifade etmemiz gerekiyor. Ama velev ki pandemi olmasa bile insanların bireysel özerk alanlara ihtiyacı vardır. Bunu cezaevinde şu anda korumak mümkün değildir. Yani bir asansöre bindiğinizde 2 kişi, 3 kişi olduğunuzda bile rahatsız oluyorsunuz, düşünün ki 30 metrekairelik alanda 30 kişisiniz, 20 kişisiniz. Bunun kendisinin yaratacağı ruhsal sorunları, bütün bunların yaratacağı kişisel hak ihlallerini düşündüğümüzde bu sorunun ivedilikle giderilmesi gerektiğini ifade etmemiz gerekiyor.

Sayın Başkan bazı şeyleri ifade etti: Görüş sürelerinin fiili olarak kullanılmaması. Bizzat gitmiş ve görüşe katılmış biri olarak bunu biliyorum. Yani, yakını cezaevinde olan biri olarak söylüyorum, bir görüşçü olarak da ifade ediyorum. Evet, bu görüş süreleri fiili olarak kullanılmıyor, görüş saati geldiği hâlde içeriye alınmıyorsunuz, göz taramanız yapılmıyor, koridorlarda bekletiliyorsunuz ve diyelim ki bu bir saatlik süreyi siz ya kırk dakika kullanıyorsunuz ya kullanmıyorsunuz, bazen yarım saate kadar da inebiliyor. Bunun gerçekten düzenlenmesi gerekiyor.

İkincisi, bu görüş meselesini çoğu zaman kullandırarak koşulların olmaması. Yani düşünün ben Muş’ta oturuyorum, yakınım Edirne’de. Nasıl gideceğim? Ülkenin koşulları belli, insanların ekonomik altyapıları belli, hani bir değil birkaç araç kullanmanız gerekiyor. Bunun öncelikle giderilmesi gerekiyor ki bu konuda AİHM kararı var. Yani aslında aile bütünlüğünün bozulmasına karşı yeni kararlar da çıktı. Bu kararlara yönelik yapılan başvurular da var, sevk başvuruları da var, biz de bazılarını bildiriyoruz sizlere. Ama bu konuda sorunların giderilmediğini ifade etmemiz gerekiyor.

Yine, cezaevlerinde dış hekiminin bulundurulmaması meselesi ve dış ünitelerinin yeterli olmaması çok büyük sorun. Bu konuda bunun ivedilikle çözülmesi gerekiyor. Yine hastane sevkleri. Sayın Bakan, hem bir sağlıkçı olarak bunu ifade edeyim, on dokuz yıl kamuda çalışmış biri olarak sevklerin sürekli uygun görülmemesi gibi ki bu doktorun takdirindedir. Haklısınız bir yönüyle doktor onun sevk edilip edilmeyeceğine karar verir. Fakat size tipik bir örnek söyleyeyim: Osman Yedek, -birkaç gün önce cezaevi müdürüyle görüştüğüm için söylüyorum- kolu kırık, yanlış kaynamış, hastane doktoru ısrarla sevk etmiyor. Yani böyle vakalar da yaşanıyor. Ya da hastane doktoru sevki yapıyor, bu sefer cezaevi ile İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasındaki protokol gereği onu Jandarmanın götürmesi gerekiyor ama Jandarma onu bir ay sonra götürüyor. Hani bu da büyük bir sorun. Yani sevki yapılmış ama bir ay bekleyecek ki ikinci ve üçüncü basamağa sevk yapılsın; bunların sorun olduğunu ifade etmemiz gerekiyor.

Yine, Sayın Başkan ifade etti. Özellikle çocuklarıyla kalan mahpuslar açısından ciddi sorunlar olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Hem bu çocuklara günlük yeterli iaşenin verilmemiş olması, beslenme koşullarının sağlanmamış olması hem de bu çocukların yetişkinlerle sürekli aynı ortamda bulunmalarının ruhsal ve psikolojik gelişimleri açısından sorunlu olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Onun için, çocuklu kadınlar açısından özellikle, özel bir düzenlemenin yapılması gerekiyor Sayın

Bakan. Yani bu gerçekten, temel bir insan hakkı ihlali. Benim geçen hafta başvurum da vardı örneğin, cezaevinde kalan bir çocuğa yaşı küçük diye boya kalemi verilmedi; işte, 1,5-2 yaşında olduğu için. Yani bunun kriteri nedir? Ya da cezaevlerindeki idari kurullar Sayın Bakan, cezaevlerindeki idari kurulların infazı bitmesine rağmen mahpusların infazını çok fazla yaktığını biliyoruz. Şimdi diyeceksiniz ki: “İnfaz hâkimliği var, şu var, bu var.” Ama Sayın Bakan, 3 disiplin cezası alıyor, infazı yaniyor. Peki, bu 3 disiplin, 3 hücre cezasını neye göre alıyor? Bu konuda ciddi belirsizlikler var. Tutun ki verildi. Peki, buna dair bir başvuru mekanizması, itiraz mekanizması var mı? İtiraza ulaşma sürecinde gerçek anlamda ona erişebiliyor mu mahpuslar? Bu konuda da ciddi sorunlar var.

Yine, bu disiplin soruşturmalarına ilişkin, hak ihlallerine ilişkin mahpusların sürekli bize yazdıkları şey “Dilekçe yazdım, dilekçemi yırttılar, çöpe attılar.” “Dilekçe yazdım, dilekçem ilgili merciye gitmedi.” Ki en son bununla ilgili sanırım, Kayseri Bünyan’daydı Grup Başkan Vekilimiz Sayın Meral Daniş Beştaş’a yazılmış mektubun ulaşmadığını, verilmediğini biliyoruz.

Yine, sansür meselesi. İçeriye süreli yayınların alınmaması, yeterli kitap bulundurulmaması, mektupların sansürlenmesi, sırf akraba değil diye bir cezaevinde bir mahpusun diğer mahpusa mektup yazma hakkının engellenmesi. Yani düşünün, otuz yıldır içeridesiniz, ne yapacaksınız? Birine mektup yazacaksınız ama diyor ki: “Akraba değil.” Akrabam değil ama arkadaşım, tanıdığım, mektuplaşmak istediğim biri. Hani burada mektuplaşmaya bir akraba kriteri konulmuş olmasının kabul edilemez olduğunu da ifade etmemiz gerekiyor Sayın Bakan.

Bununla ilgili, yine, Sayın Başkan ifade etti. Çok önemli olduğunu düşünüyorum. Özellikle geçen yıl ki açlık grevi süreçlerinde çok yaşadık ama genel olarak çok yaşanan bir sorun: Kelepçeli muayene dayatması. Ben hastanede çalışan biriyim, hani sağlık açısından da tıbbi deontoloji açısından da tıbbi açıdan da muayenenin hangi koşullarda yapılması gerektiğini çok iyi biliyorum. Ama bu konuda bir ısrar var, kelepçeli muayene dayatması var. Bu, bir kötü uygulama. Aslında bunun iyi örnekleri de var istenirse yapılmayacağını da biliyoruz ama bu konuda gerçekten, ideolojik, katı bir tutum takınıldığını, ayrımcı, insan onuruna yakışmayan bir şey yapıldığını görüyoruz. Şimdiye kadar kelepçe uygulaması vardı. Biz açlık grevi süreçlerinde gördük, ayrıca ayağa da kelepçe takılmak isteniliyor yani bu uygulamayı da gördük. Jandarma götürürken, sevk ederken ayağına da eski tabirle pranga takmak istiyor, böyle sevk etmek istiyor. Bunun kabul edilemez olduğunu ifade etmemiz gerekiyor.

Yine, Sayın Bakan, bu yıl bakın, -en azından benim bildiklerim- Koçer Özdal Ankara’da cezaevinde mahkûmdu, yaşamını yitirdi. Ali Boçnak, Patnos Cezaevinde yaşamını yitirdi ve Takiyettin -soyadını tam hatırlayamadım- o da yine, Van Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yaşamını yitirdi. Bütün bunların hepsi ileri yaşta olan mahpuslardı, bunların hepsi hasta mahpustu, gerçekten hasta mahpus kriterlerine dâhil olması gereken ve tahliye edilmesi gereken kişiler. Ama bakın, cezaevlerinde yaşamlarını yitirdiler. Şimdi biz diyoruz ya: Demokrasinin kalitesi nedir? Bir ülkede insanların nasıl öldüğüne bakarız. Demokrasinin kalitesi nedir? Cezaevlerinin koşullarına bakarız. E, insanlar yaşamını yitiriyor. Bakın, ben size 10 tane örnek sayarım ama çok iyi bildiğinizden hiç kuşku yok. Bakın, Mehmet Emin Özkan, Diyarbakır’da şu anda çok ağır durumda ama tahliye edilmiyor Sayın Bakan, ATK raporu var “Kalamaz.” diye. Mehmet Yamaç, aynı şekilde Rojbin Çetin. Dediniz ya “İşkenceye sıfır tolerans.” Sevil Rojbin Çetin, köpeklerle evi basıldı, işkence edildi, o yaralı hâlde on gün, on iki gün gözaltında kaldı, on ikinci günkü gözaltından sonra tutuklandı. Kendisi meme CA ve tedavisi yapılmıyor Sayın Bakan. Yani biliyoruz, bire bir bildiğimiz örnekler var. Onun için, bu hasta mahpus meselesinin gerçekten siyasetüstü, partilerüstü, insanlık onuruyla bağdaşır bir şekilde çözülmesi gerekiyor. Yani burada, bu hasta mahpusun kim olduğu, ne olduğu, hangi suçtan yattığı gibi arka plana bakılamaz çünkü insanlar ölüyor, vedalaşma hakkı var ya da insanların tedavi olma hakkı var. Bu

konuda ne yazık ki sorun yaşadığımızı, bunu giderecek mekanizmaları devreye sokmadığımızı ve bu konuda kötü uygulama örneklerini çok fazla gördüğümüzü, iyi uygulamaların istisna olduğunu ya da hiç olmadığını ne yazık ki ifade etmem gerekiyor.

Sayın Bakan, yine, daha önce de geldiğinizde, Bakanlık buraya geldiğinde, pandemi sürecinde cezaevlerinde alınan önlemleri sunmak üzere bir toplantıda buluşmuştuk. Siz yoktunuz ama Bakanlıktan arkadaşlar vardı. Biz, o gün de ifade etmiştik, pandemi sürecinin kendisi özel bir süreç. Bütün dünya bir kaos yaşıyor, bütün dünya bir altüst yaşıyor ve evet, belirli tedbirlerin alınması gerekiyor fakat bu tedbirlerde güvenlik, yani kişinin yaşam, sağlık güvenliği ile onun özgürlükler ve onur dengesinin korunması gerekiyor. Şimdi, bizim aldığımız bütün önlemler, işte, Bakanlık açık görüşü kaldırdı. Peki, yerine, bu insanların uzun bir süre, örneğin görüntülü görüşebileceği bir mekanizmayı koydu mu? Koyamadı, koymadı ya da. İşte, bugün kapalı görüşler 2 kişiyle sınırlandırılmış durumda. Önce 1’di sonra 2’ye çıkarıldı, ayda bir oldu vesaire. Bütün bunlar cezaevinde yaşayan insanların gerçekten, artık, hani morallerini, motivasyonlarını düşürmüş durumda.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Gülüstan Hanım...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Toparlıyorum Sayın Başkan, bir iki başlık.

Şimdi, bu konuda, gerçekten ivedilikle adım atılması gerekiyor, pandemideki temizlik malzemelerine, hijyen malzemelerine ulaşmak gerekiyor, kantinlerin kâr amacı gütmeyen satış yapmasını sağlamak gerekiyor ve en önemlisi, tabii ki, bu insanların yeterli kalori, yeterli vitamin alacakları bir yemekle buluşması gerekiyor. En çok şikâyet aldığımız konulardan biri de yemeğin azlığı, kalitesizliği ve kötülüğü. Sayın Bakan, bunu size bütçe sunuşunda da ifade etmiştim “Yemeğin içinden dış çıkıyor.” demiştim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ederiz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Son bir şey ifade edeyim.

Sayın Bakan, size de gelmiştir, zaten sizin onayınız olmadan yayınlanmıyor. CPT’nin bir raporu var. Siz biliyorsunuz zaten, detaylarını da biliyorsunuz. Şimdi, CPT’nin oradaki raporunda bazı tespitler var ve bu tespitlerin gerçekten düzeltilmesi gerekiyor. Örneğin, birkaç şey, bağımlı olan çocukların cezaevine alındıktan sonra yaşadıkları yoksunluk sendromuyla baş başa bırakıldıklarına dair tespit var. Yani siz bir madde bağımlısıyınız, cezaevine konulmuşsunuz ve yoksunluk sendromu yaşıyorsunuz, madde ihtiyacınız var ama tedavi edilmiyorsunuz, bekliyorsunuz duvarları tırmalaya tırmalaya günlerce bu şekilde. Bunun diğer çocuklar üzerindeki etkisini ve bunun o çocuk üzerindeki etkisini düşünmemiz gerekiyor. Onun için çocuklar açısından bizim önerimiz, İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuz size de öneriyoruz, bir çocuk bakanlığının mutlaka kurulması gerekiyor. Çocuğun üstün yararının bütün alanlarda, cezaevleri, tutukevleri de dâhil gözetilmesi gerekiyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz Gülüstan Hanım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Bakanım, tecridin kaldırılması gerekiyor. Biliyorsunuz, İmralı Cezaevi gerçeğini biliyorsunuz, bunu çok anlatmayacağım. Ayrıca, Sayın Meral Daniş Beştaş’ın başvurusu üzerine AYM’nin aldığı bir karar. Cezaevlerindeki yaşam alanlarının kamerayla gözetlenmesi temel bir insan hakkı ihlali. Bunun da ortadan kaldırılması gerekiyor diyorum. Ayrıca, detaylı olarak da size bir dosya göndereceğiz Sayın Bakan.

Teşekkürler.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

Servet Bey, buyurun.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Sayın Bakan, Bakan Yardımcısı arkadaşım, müşavirler ve Sayın Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürüm; evet, arkadaşlarım hukuksal anlamda yeterince sorular sordular ve bilgiler verdiler ama ben bir hekim olarak, özellikle Adalet Bakanlığına hizmet vermiş -yirmi küsur yıl- bir hekim olarak konuyu 2 başlıkta konuşacağım.

Birinci başlık, tabii ki hekim olarak sağlık alanı. Evet, arkadaşlar, 31 Mart itibarıyla 590 ağır hasta, 1.564 hasta tutuklu ve hükümlü bulunuyor. Şu anki durum nedir? Cezaevlerindeki toplam hasta sayısı ne kadardır?

İkincisi: 8 Kasım itibarıyla 368 cezaevinde 117 pozitif vaka var. Bugünkü durum ne? Sayılar doğru mu? Pozitif olduğu tespit edilen tutuklu hükümlü sayısı ne kadardır?

Evet, arkadaşlar, belirti gösteren ya da talep eden tutuklu ve hükümlüler teste ulaşabiliyor mu? Testler ne sıklıkla yapılıyor? Cezaevlerinde görevli personelin Covid-19 durumuyla ilgili bilgi istiyorum. Özellikle pozitif vaka sayısı kaçtır? Salgın nedeniyle bugüne kadar cezaevinde hayatını yitirenlerin sayısı kaçtır?

Cezaevinde grip aşısı olmak isteyenlerden zorla ücret alındığı iddiası doğru mudur? Cezaevlerinde sağlık personeli sayısında sıkıntılar yaşandığı belirtiliyor, sağlık personel sayımızın azlığı bilinen bir gerçek, Türkiye genelinde cezaevlerinde görevli sağlık personeli sayısı kaçtır? Birinci başlığım bu. Kısa keseceğim arkadaşlar.

İkinci başlığım da bir sıkıntı... İki buçuk yıllık bir milletvekilliği sürecinde bir gazeteci arkadaşı 2 kere ziyaret etme olanağı buldum; birincisi gayet doğal bir şekilde oldu ama ikincisinde Sayın Bakan hem size hem Bakan Yardımcısı arkadaşına ulaşamadım. İnsan Hakları Komisyonu üyesi ve yirmi beş yılın üzerinde Adalet Bakanlığı hekimliği yapmış ve en az 10 bakanla çalışmış bir hekim olarak kendimde hak gördüm ama ikinci ziyarette nedense bize bile dönülmedi, nezaketen de olsa bu kadar emeğin karşılığı olarak Sayın Bakan Yardımcısı ne döndü ne haber verdi.

ADALET BAKAN YARDIMCISI ZEKERİYA BİRKAN – Telefonda görüştük sonra.

SERVET ÜNSAL (Ankara) - Bunu da bir şey olarak şey yapıyorum.

Teşekkür ediyorum, konuşmam bu kadar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederiz, çok sağ olun.

Şimdi, Sayın Gergerlioğlu, somut, müşahhas bir şekilde.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, biz daha öncesinde sizinle de görüşmüştük, hasta mahpusların durumunu, birçok ihlali gündeme getirmiştik ama ihlaller devam etti ve şu anda yargı reformu düşünüyorsunuz. Aslında, o zaman bizim bahsettiğimiz ihlaller dikkate alınsaydı sanırım birçok insan ölmez, ağır hastalığa yakalanmaz, büyük ihlallere uğramazdı.

Şimdi, ben size özetle hemen söyleyeceğim. Uzun tutukluluk meselesi gerçekten çok büyük bir yara -erkekler, kadınlar- çok çok büyük sıkıntı devam ediyor. Bu, son yargı reformuyla giderilemedi ve cezaevleri biliyorsunuz şu anda çok çok dolu ve çok kötü durumda.

Denetimli serbestlik ve Yargıtayın geç karar vermesi durumunda çok büyük sıkıntılar var. Covid ortamında insanlar denetimli serbestliğe ayrılmak durumundayken hemen cezaevi gözlem kurulu geliyor mevzuata aykırı bir şekilde denetimli serbestliğe çıkarmıyor veya da denetimli serbestliğe çıkacak, Yargıtay onama yapmamış insanlar içeride bekliyor. Bu, çok büyük bir yara, yüzlerce insan şu

anda böyle bekliyor. Cezaevi gözlem kurulları büyük bir keyfilik içinde -bunu bütçe görüşmelerinde de söyledim- tamamen müdürler ve gözlem kurulunun kendi keyfine kalmış, çok ihlal dolu kararlar veriyorlar.

Yine, hâkim güvencesi, coğrafi güvence meselesi yıllardır gündem ediliyor ama yargı reformuna hâlen giremedi.

Cezaevinde çok ölümler oldu. Mustafa Kabakçıoğlu, Gümüşhane Cezaevinde, 29 Ağustosta skandal bir şekilde vefat etti, müfettiş görevlendirdiniz, hâlen müfettiş raporu yok. Bütçe görüşmelerinde de size sormuştum. “Çıkacak.” demiştiniz, hâlen yok. Yine, birçok böyle ihlal dolu ölümler var. Covid’den dolayı ölen çok mahpus var. Haziran ayından beri bir açıklama yapmıyorsunuz. Açıklamaları çoğunlukla ben yapıyorum kamuoyuna ve Adalet Bakanlığı yine sessiz kalıyor. Niye bir açıklama yapmıyorsunuz? Bunu anlayamıyorum ben.

Bakın, Hüseyin Özen, Bursa Cezaevinde Covid’den vefat etti. Çok büyük ihlaller var. Ahmet Kaplan, İskenderun T Tipi Cezaevinde kanser hastalığı ve çok gecikmiş bir şekilde, hastane süreçleri ve infaz ertelemenin gecikmesi sonrasında cezaevinde vefat etti, kanser hastasıydı. Cengiz Karakurt, Siirt E Tipi Cezaevinde; hepsinde ihlal dolu ölümler var. Ümit Gökhasan, Afyon Cezaevindeydi ve çok gecikmiş teşhisler sonrasında hayatını kaybetti. Abdulalim Kaya, Bursa H Tipi Cezaevinde, 85 yaşında, altına kaçırılan bir mahpus ve hâlen içeride tutuluyor. Hasta mahpuslar konusunda biz en azından bu dönemde suç grubuna göre ayırt edilmeksizin bir yıl infaz erteleme olması gerektiğini söylüyoruz. Bu konuda bir yasa teklifi de hazırladım, size de takdim ederim. Ama şu anda zaten felaket durumda cezaevleri; hastalık, Covid her yerde var ve şu anda bu mahpusları içeride tutmak doğru değil.

0-6 yaş arası çocukların sayıları açıklanmıyor. Kasım 2019’dan beri, on dört aydır niye bu çocukların sayıları açıklanmıyor? Onu anlamak mümkün değil.

Bakın, çok büyük ihlaller var inanın ki, anneler çok büyük sıkıntılar yaşıyor. Hülya Bayden, Bakırköy Cezaevinde, on aydır 3 yaşındaki kızına sarılamamış. Covid’den dolayı çocuk içeri alınamıyor, çocuk dışarıda, anne büyük bir stres yaşıyor. Böyle yüzlerce kadın var, çocukları içeri alınamıyor. Arzu Alkış, Manisa Cezaevinde, aylardır çocuğunu içeri alamamış, büyük bir sıkıntı yaşıyor.

Yine, bakın, anne baba mahpusluklar var. Bu konuda çok büyük sıkıntılar yaşanıyor gerçekten. Ben size bir fotoğraf göstereceğim Sayın Bakanım. Bakın, şu fotoğraf, anne baba mahpusluklarla ilgili çok ciddi aile dramlarının olduğunu gösteriyor. Boynu bükük binlerce çocuk var Türkiye’de şu anda. Cezaevlerinde 800’den aşağı değil çocuk sayısı. Ama asıl aysbergin görünmeyen kısmı, anne baba mahpus olduğu için evlerinde anneanne, babaanne yanında perişan durumda olan binlerce çocuk var. Bakın, bu çocukların boynu bükük, sersefil durumdalar. Bu çocuklar -suçlu veya sucsuz, neyse bilemem- bir şekilde hapishaneye girmiş insanların çocukları ama suçlu değil ve bu çocuklar çok büyük dramlar yaşıyor, bunu bilmemiz lazım.

Bakın, yasa teklifi olarak son yargı reformunda mahpusun hasta eşi veya çocuğuyla ilgili bir yıl infaz erteleme maddesi vardı. Bu sadece adli mahpuslarda vardı, siyasi mahpuslarda bu geçerli olmadı. Yani siyasi mahpus olunca bir cezalandırma mı oluyor? Adli mahpus olunca mahpusun hasta eşi veya çocuğu olduğu zaman bir yıl infaz erteleme alabiliyor, siyaside alamıyor ve böyle binlerce sıkıntı oldu.

Yine, Kırıkkale F Tipi Cezaevinden bir örnek vereyim: Biz Kırıkkale F Tipi Cezaevine gitmiştik, orada bir rapor düzenledik. Çok basit gerekçelerle insanların, mesela, bıyık makası, cımbız alması engelleniyormuş. “Allah Allah, niye böyle?” dedik ve biz raporlarımıza geçirdik bunu. Veyahut da Diyarbakır’a gittik, Kadın Cezaevinde banyodan çıkan kadınları görecektir şekilde kameralar dizayn edilmişti. Bunu da biz cezaevi raporumuza ekledik Komisyon olarak. Ama ben sonrasını takip ettim

-işte, asıl sıkıntı burada- ne Kırıkkale F Tipi Cezaevinde bıyık makası, cımbız, ıvrır zıvrır gibi şeylerin içeri alınmasının engellenmesi durmuş ne de Diyarbakır Kadın Cezaevinde kadınların banyolarının önünü gören kameralar engellenmiş; olacak iş değil. Ya, Sayın Bakanım, biz o zaman niye gidiyoruz onlarca cezaevine, raporlar düzenliyoruz? Bunu sormak isterim size.

Bir de bakın, bunu ben Yılmaz Bey'e de defalarca söyledim: Cezaevlerini bu tür ihlaller için arıyoruz, müdürler telefonlara çıkmıyor; çok açık ihlaller var, müdür telefonda kaçıyor. Ya, bir milletvekilinin telefonundan nasıl kaçır bir müdür, Allah aşkına? Ben bunu sormak isterim. Tamamen keyfiyet arz ediyor. Defalarca yalan atıyorlar, bunu çok iyi de biliyoruz; yalan atıp telefonda kaçıyorlar.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, yavaş yavaş toparlayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam.

Balıkesir Kepsut Cezaevinden size örnek vereyim. Balıkesir Kepsut Cezaevinde koğuştan bana mektup yazan birisi -bakın, bir sürü mektup geliyor- “Koğuştan 25 tane fare öldürdük.” diyor. Şakran Cezaevinde de yine aynı şekilde. Kepsut Cezaevinde fare kaynıyor yani resmen.

Mahmut Konuk, Adana Cezaevinde; Sincan Cezaevinden Adana Cezaevine nakledilen KHK'li bir mahpus ve defalarca darbedilmiş, ihlaller görmüş. Bununla ilgili biz soru önergeleri veriyoruz, bakın, bu konularda hiçbir gelişme olmuyor.

Sayın Bakan, ben size, Adalet Bakanlığına en çok soru önergesi veren milletvekiliyim; 1.800'den fazla soru önergesi verdim, İnsan Hakları Komisyonuna 3 bine yakın dilekçe verdim ve ne ilginçtir ki bir tane bile ihlal kararı çıkmadı. “Şurada hata yapmışız.” şeklinde bir karar çıkmadı. Bu nasıl bir şey anlayamıyorum. Bu kadar mı bize gelen ihlaller karşısında bir hatasızlık durumu var. ben şahsen burada çok büyük idari sıkıntılar olduğunu düşünüyorum.

Mesela, çıplak arama yapılıyor, cezaevinden hastaneye gidecek, çıplak arama yapılıyor, Covid hastası Aslı Gençay mesela. Yine Lütfi Koç, Menemen Cezaevinde aylardır çok hasta olan bir kişi ve hastalığıyla ilgili bir gelişme olmuyor. Lemar Osman, Antalya Cezaevindeki iki aylık döneminde üç kez dilekçe verdi ve bu konuda bir gelişme olmadı.

Konuşmalarımı toparlarken tekliflerimi söyleyeyim ben özetle.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Asıl onları söylemeniz gerekiyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan, birkaç dakika daha, son, özet.

Şimdi, Sayın Bakanım, anne baba mahpusluklarla ilgili yasal bir düzenleme yapılabilir. Binlerce çocuk evlerinde perişan durumda. En azından bir ceza ertelemesi olabilir, anne çıkar baba girer gibi bir şey olması gerekir çünkü neslimizi mahvedecek bir olay yaşanıyor şu anda. Şu an insanlar görmüyor ama çok büyük bir sorun yaşanıyor. Böyle bir şeyi ben teklif ediyorum, olması gerekir. İkincisi, on sekiz aya kadar mahkûmiyetlerde bebekler cezaevine girmiyor, evet ama tutuklamalarda girebiliyor; hâkimin insafına kalmış durumda. Şimdi, bunun iletilemesi gerekiyor, en azından şöyle bir yasa teklifim var: 18-72 ay arasındaki çocuklar için apart tarzında yapılacak ceza infaz kurumlarında infaz yapılabilir, bu denenebilir. Bu teklifi ben size de takdim edeceğim. Bunların çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine, linç suçlarıyla ilgili on yıldan az olmamak üzere ceza verilmesi lazım. Türk Ceza Kanunu'nda şu anda bu konuda bir ceza yok açıkçası.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Gergerlioğlu, toparlayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam, bitiriyorum efendim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlarımızı da süre bırakalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam.

Son olarak, bugün Engelliler Günü. Bakın, Fatma Cömert, yüzde 92 bedensel engelli, Aydın 2. Ağır Ceza Mahkemesi hakkında altı yıl üç ay ceza verdi. Evden dışarı çıkamayan, yardım olmadan kendi ihtiyacını karşılayamayan 20 yaşında bir genç kız bu. Hatta öncesinde hâkim diyor ki: “Sen duruşmalara gelme, çok kötü durumdasın.” Sonra ne oluyor, unutuyor mu ne bilemiyorum ama altı yıl üç ay ceza alıyor. Yüzde 92 engelli bir genç kız bu. Şimdi, engelli mahpuslar çok miktarda var, çok çok zor durumlar, Engelliler Günü’nde de bunu hatırlatmayı önemli bir vazife biliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz katkılarınız için.

Evet, şimdi sözü Sayın Tanrıkulu’na vereceğim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Bakan, değerli Bakan Yardımcısı, bürokratlar, değerli milletvekili arkadaşlarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum, aynı zamanda Sayın Bakana da teşekkür ediyorum burada olduğu ve bizi dinlediği için.

Sayın Bakanım, arkadaşlarımız cezaevleriyle ilgili olarak çok ayrıntılı değerlendirmelerde bulundular. Ben tekrar olmasın diye söylemeyeceğim ancak kategorik olarak yani Hükümetiniz döneminde insan hakları her alanda sistematik ve yaygın bir biçimde ihlal ediliyor. Ben daha önce bir sohbetimizde yine -kurulla sohbetimizde- bunun çerçevesini de falan anlatmıştım o toplantıda. “Neden 80’li yıllardan, 90’lı yıllardan daha farklı bir tablo var?” özellikle onu anlatmaya çalışmıştım. Şimdi, oradan tekrara girmeyeyim ancak bazı olaylar var. O olaylar nedeniyle yani Hükümetinizin insan hakları ihlalleri konusunda almadığı tutum Türkiye’ye ve dünyaya bir vizyon vermiyor. Yani hem Hükümetiniz bir tutum almıyor hem de bürokratlar bir tutum almıyor ağır insan hakları ihlalleri konusunda. Mesela, yakın zamandan örnek vereceğim; iki gün önce Derecik’de 16 yaşında bir genç yaşamını yitirdi havaya ateş açılması sonucunda. Buna şimdi Vali diyor ki: “Havaya ateş açıldı, öldü.” Ya havaya ateş açıldıysa nasıl ölür 16 yaşındaki bir genç? Mesela, yaşam hakkı bakımından bunu söylüyorum. Yine, Ahmet Şık -çok esaslı bir gazetecilik refleksi-ydi de aynı zamanda- Van’ın Çatak ilçesinde helikopterden itilen ve sonra linç edilen 2 yurttaşımızla ilgili olarak önemli bir rapor hazırladı, gitti görüştü ama bununla ilgili olarak mesela bu ağır yaşam hakkı ihlaliyle ilgili olarak Hükümetinizden tek bir açıklama gelmedi, valilikten tek bir açıklama gelmedi. Yani, bunların soruşturulmasıyla ilgili olarak bir açıklama olmadı. Dolayısıyla, yani, mesela, bu yaşam hakkı ihlalleri konusunda almadığınız tutum, sonuçta Türkiye’de güvenlik güçlerine bir keyfilik kazandırıyor ve bir cezasızlıktan faydalanıyorlar ve cezasızlık, sistematik olarak bir hükümet politikasına, bir devlet politikasına dönüşmüş oluyor. Dolayısıyla, herkesin gözü önünde gerçekleşen bu olaylar noktasında inandırıcı olması açısından Hükümetinizin bir tutum alması lazım.

Keza, işkenceyle ilgili olarak da yine öyle, arkadaşlarımız da ifade ettiler. Yani, işkence, gözaltı merkezlerinde, sokakta özellikle gözaltına alınırken çok açık bir biçimde sistematik olarak bir yöntem olarak kullanıyor, bunun birçok örneği var. Şimdi, dolayısıyla, Adalet Bakanlığının tek başına bu konuda tutum alması yetmez, aynı zamanda güvenlik bürokrasinin amiri olan İçişleri Bakanlığının da bu konuda gerçekten güven verici bir tutum ortaya koyması lazım ki yani, insan hakları konusunda Bakanlık dışında bir adım atılabileceği, hükümet politikası olarak bir adım atılabileceği ortaya çıksın. Mesela, işkence konusunu söyledim. Gerçekten, bize gelen şikâyetler ve bizim kendimizin gördükleri; sistematik olarak hem gözaltı yerlerinde hem de -cezaevlerini arkadaşlarımız söyledi kötü muamele olarak- sokakta özellikle gözaltına alınırken yaygın bir biçimde var. Ben, daha önce size bir öneride bulunmuştum, yine, bir kez daha tekrar ediyorum: Neden Hükümetiniz döneminde -hükümetler döneminde ya da- polise mukavemet, hakaret suçlarında olağanüstü bir artış olmuştur? Neden? Yani,

eskiden sayı 1’se şimdi olmuş 10. Bunun istatistikleri Bakanlığınızda var. Dolayısıyla, yani, insanlar, polise mukavemet etmek için veya jandarmaya mukavemet etmek için cesaret hıptı almadılar ama işkence ve kötü muamele suçu örtülmek amacıyla bu şekilde tutanaklar tutuluyor ve bu, bir politikaya dönüşmüş durumda. Dolayısıyla bunların önüne geçeceksiniz ki işkence konusunda Hükûmetinizin, 2003 yılında açıkladığı “sıfır tolerans”ın daha samimi bir biçimde olduğu ortaya çıksın.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı... Yani, bu hakkı Türkiye’de kullanmak mümkün değil, bize istediğiniz kadar istatistikleri söyleyin ama kullanmak mümkün değil. Bakın, daha geçen hafta Ermenek’ten ve Gebze’den maden işçileri yürüyemediler. Bunların hiçbir siyasal görüşleri yok, sonuçta temel hakları için yürümek istiyorlar, kıdem tazminatları için ama yürüyemediler yani nedeni Covid değil yalnız. Dolayısıyla, yani... Cumartesi Anneleri, iki yıldan daha fazla bir süredir meydana oturamıyor. Tamam, şimdi Covid var ama ondan önce yasaklandı. Şimdi, Cumartesi Annelerinin 1995’ten bu yana oturdukları meydan onlara yasaklanmışsa, yakınlarını iş cinayetinde yitirmiş aileler her ayın pazar günü saat birde Taksim’de tamamen şiddete başvurmadan, kendi görüşlerini ortaya koyacak imkânlardan yoksun ise veya baro başkanları yürüyemiyorsa –çok yakın bir zamanda- siz “Türkiye’de toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı güvence altındadır. Dolayısıyla, bu hak kullanılıyor.” diyemezsiniz. Bakın, Anayasa Mahkemesinin bu konuda –AİHM’i bir kenara bırakıyorum- birçok kararı var. Bu kararlara uymayan uygulamalar var, hâlen de devam ediyor.

İfade özgürlüğü... Bakın, 2013 yılında Terörle Mücadele Yasası’nın 7’nci maddesini değiştirdik, yargı uygulamasının önüne geçmek için değiştirdik çünkü yargı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına aykırı bir biçimde propaganda suçunu çok geniş tutuyordu, değiştirdik. Şimdi bir daha değiştirmek zorunda kalabiliriz. Yani, ne zamana kadar yargının bu uygulamalarının önüne geçmek için biz kanun değiştireceğiz? Aradan sekiz yıl geçti, sayılara bakalım; 7’ye ikiden açılan dava sayısına.

Veya Cumhurbaşkanı hakaret... Venedik Komisyonunun raporu var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin görüşleri var yaklaşık olarak. 60 bin dava olur mu? Dolayısıyla, eleştiri ile hakaret arasındaki sınırı yargının çizmesi lazım yani, sonuçta biz, yasaları, hâkimlere nasıl karar verecekleri şekilde yazamayız ki; o uygulamanın yargıçlar tarafından yapılması lazım. 60 bin... Bu, Sayın Cumhurbaşkanı bakımından da doğru bir şey değil yani 60 bin yurttaşıyla davalık olmak. Cumhurbaşkanı taraf olduğu bir davada yani istisnalar hariç olmak üzere savcıların dava açmama, mahkemelerin beraat kararı vermeme hakları yok, veremiyorlar yani. Ona ilişkin istatistiklere bakın. Dolayısıyla, bakın, ifade özgürlüğü bakımından da bu tablo ortada durduğu sürece “Türkiye’de ifade özgürlüğü vardır.” diyemezsiniz yani bu kadar yaygın mahkûmiyet kararları olduğu için hem içeride bizlere anlatamazsınız hem de dışarıda muhataplarınıza anlatamazsınız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Sayın Tanrıkulu...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Adil yargılanma bakımından... Bakın, efendim, ben dün Balıkesir’deydim, bir davayı izlemeye gittim. Covid nedeniyle sadece avukatları aldılar, almadılar. Şimdi, mahkeme başkanının koruması mahkemenin kapısında. Ya, o başkanı mı koruyacak, mahkeme kapısını mı koruyacak? Ben milletvekiliyim, İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Vekiliyim; benimle muhatap olması gereken mahkemenin elemanı, orada polis memuru değil ama o polis memurunu kapıda aşıp bir mübaşirle bile görüşemedik. Yani milletvekilinin bu kadar çok yargıda itibarsız hâle getirildiği başka bir dönem olmamış. Yani kendisine haber de gönderdiğimiz hâlde, koruması... Yani kapıyı açmak mümkün değil, böyle bir şey... Bizim orada kavgaya edecek hâlimiz yok ama milletvekillerine bakma durumu da bu.

Biz, öncelikle, adil yargılanma bakımından kendi yasamızı değiştirmeliyiz, milletvekilleri bakımından adil yargılanma hakkı yok. Kanun hükmünde kararnameyle bizim yargılama yöntemimiz değiştirildi, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına soruşturma yetkisi verildi, yetkili mahkeme de Ankara Ağır Ceza Mahkemesi. E, bu, yani önceden atanmış savcı var, önceden atanmış bir heyet var o duruma göre. Dolayısıyla bu, adil yargılanma ilkelerine tamamen aykırıdır; kendi yasamızdan başlamalıyız. Ben yine söyledim efendim; İstanbul’da, duruşmalardan önce yargıçların değiştirilmesi. Siz, şunu ifade ettiniz, dediniz ki: “Komisyon bu kararı yapıyor.” E, komisyonun yaptığı bu karar, yani bu işlemler yargı işlemi değil ki, idari işlem; bir yargıcın bir mahkemeden alınıp başka bir mahkemeye verilmesi; bu idari işlemlere müdahale etmeniz yargıya müdahale olmaz ki. Neden bir yargıç ilk önce 26’nın başkanıyken, 37’ye, 37’den 14’e gelir? Bakın, 14. Ağır Ceza Mahkemesinde Berberoğlu davası var, Dink davası var, Can Dündar davası var -yeni öğrendim- avukatlar davası var. E, bu davalardan mahkûmiyet kararı çıkması lazım. Kim olması lazım? Elde bir heyet var, o heyet dolaştırılıyor; böyle bir şey olmaz! Bakın, daha vahimini size söyleyeyim: Genel Başkanımız aleyhine, İstanbul Anadolu Adliyesinde 5 tazminat davası açıldı, 5 tazminat davası; Man davasıyla ilgili olarak. 2’si bir mahkemeye düşmek üzere, 4 ayrı asliye hukuk mahkemesine düştü dosyalar. Ne oldu biliyor musunuz Sayın Bakan? 4 tane asliye hukuk mahkemesinin hâkimleri alındı, başka hâkimler atandı; duruşmadan önce ve hepsinden çok yüksek tazminat çıktı. Bir mahkeme üyesi, bir asliye hukuk hâkimi: “Ben, ancak kalemiyle o mahkemeye giderim.” demiş, kalemiyle beraber gitmiş; 9. Asliye Hukuk olması lazım, emin değilim, şeyi verebilirim size. Yani duruşmadan önce, böyle heyet değişiklikleriyle nasıl adil yargılanmayı sağlayacaksınız? Kavala dosyası ortada, Cumhuriyet davası ortada, Demirtaş dosyası ortada. Yani bunlar, adil yargılanma bakımından bir vizyon sorunu sunuyorlar Türkiye’ye. Ya, bir ağır ceza mahkemesi başkanı nasıl “Ben Anayasa Mahkemesi kararına uymuyorum.” diyebilir? Yerindelik denetimi idari yargı bakımındandır...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Sayın Tanrıkulu, arkadaşlarımıza zaman bırakalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – ...ceza yargılaması bakımından değil. Nasıl bunu söyleyebilir ve hâlen görevde olur? Bunun birçok örneği var. Bakın, şunu yapabilirsiniz, en azından milletvekilleri bakımından, hiç olmazsa bir inandırıcılık olur: Anayasa Mahkemesi kararı çıkmış, Anayasa Mahkemesi kararı Anayasa’nın 153’üncü maddesi bakımından yargı yerlerini bağlayıcı. E, şu anda, Anayasa’nın 14’üncü maddesi dışında yargılanan milletvekilleri var -2016 değişikliğinden sonra- neden yargılanıyorlar? Anayasa Mahkemesi kararı çok açık, duruşma günleri beklenmeksizin, durma kararı verip gönderilmesi lazım ama bunu yapmıyorlar. Bakın, yargı hâlen, buna rağmen direniyor; sadece bir mahkeme değil, başka mahkemeler de direniyorlar. Dolayısıyla buna ilişkin tedbirler almalısınız ki adil yargılanma konusunda bir vizyon sunabilesiniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, çok teşekkür ederiz, sağ olun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Daha başka konular da vardı ama...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, inşallah, Sayın Bakanımız tekrardan gelecek.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Tekrar başarılar diliyorum efendim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, şöyle yapalım: Bizim kendi grubumuza hiç söz vermedim Sayın Şık. İbrahim Bey’e hemen... İki dakikayı geçmeyeceğini söyledi.

AHMET ŞIK (İstanbul) – Rica ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

İbrahim Bey, buyurun.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcım, değerli bürokrasi ve değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ben de yaklaşık yirmi yedi yıl fiilen avukatlık yapmış, son iki buçuk yıldır yapamayan, toplam, yaklaşık otuz yıllık bir hukukçu olarak sizlere şunu söylemek istiyorum ki 2002 yılından önceki bina ve tesisat durumlarımızı gerçekten gözlerimiz yaşararak hatırlıyoruz. Şu andaki geldiğimiz durumdan dolayı öncelikle, AK PARTİ hükûmetlerine çok teşekkür ediyorum.

Bir teşekkür de size etmek istiyorum Sayın Bakanım. Yargı Reformu Strateji Belgesi’nde gerçekten, bütün tarafları çağırarak bir Yargı Reformu Strateji Belgesi hazırladınız. Bundan dolayı çok teşekkür ediyorum. Burada hem bürokrasi hem avukat kanadı -barolar- hem de milletvekili arkadaşlardan görüş aldınız ve güzel bir strateji belgesi hazırlandı. Bildiğim kadarıyla, bunun da 3 kademesi hayata geçirildi. Bundan sonra, başta Sayın Komisyon Başkanımızın söylediği konular olmak üzere, hayata geçirilecek yeni adımlar olacak inşallah. Bundan dolayı çok teşekkür ediyorum.

Bir de Cezaevi Komisyonu olarak şunu da söylemek istiyorum: Cezaevleri ziyaretlerimizin tamamında yani bu dönemdeki tüm cezaevi komisyonlarında -diğer arkadaşlar da aynı kanaattedir zannediyorum- şunu öncelikle gördük ki sistematik bir işkence cezaevlerimizde kesinlikle yok. Bazı cezaevlerimizde sıkıntı olabilir, hata olabilir; bunları da yerinde tespit ettik, bütün gruplardaki arkadaşlar adına söylüyorum. Bu tespitlerimizi ilgili genel müdürlüğümüze ilettiğimizde, sağ olsunlar, onlar da en kısa zamanda, en hızlı şekilde bu eksikleri gidermek için ellerinden gelen gayreti gösterdiler. Hakikaten, bundan dolayı onlara da çok teşekkür ediyorum. Özellikle, büyük bir gayretle çalışan infaz koruma memuru arkadaşlara da çok teşekkür ediyorum.

Bir son söz olarak da Sayın Tanrıkulu’nun söylediği sözlere şunları söylemek istiyorum: Evet, 2002’den sonra AK PARTİ hükûmetleri döneminde gerek ifade özgürlüğü anlamında gerekse dinî inanış ve ibadet özgürlüğü anlamında gerçekten çok ciddi adımlar attık fakat bu demek değildir ki... Yani “İfade özgürlüğü var.” demek için illa terör seviciler veya teröre destek oluculara ifadeler veya bunları içeren şeylere -tiyatro oyunu olabilir, kitap olabilir, yürüyüş olabilir- izin vermemiz bir devlet olarak hiçbir şekilde mümkün değildir.

Katılımlarınızdan dolayı, teşriflerinizden dolayı ben tekrar çok teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – İnsan Hakları Komisyonundayız ya!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – İnsan Hakları Komisyonunda bunu demeyin bari.

İBRAHİM YURDUSEVEN (Afyonkarahisar) – Teröre kimse destek veremez.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İbrahim Bey...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Burası iç güvenlik şeyi, İçişleri Bakanlığı ya da Savunma Bakanlığı değil ki.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ahmet Bey, efradını cami, ağyarını mâni bir şekilde sizden...

Buyurun lütfen.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, size ve heyetinize “Hoş geldiniz.” diyorum.

Yargıdaki ihtiyaçların bu kadar çok tartışıldığı bir dönemde burada olmanızdan da memnun olduğumu ifade etmek istiyorum.

Biraz metaforla da söylemek gerekirse yargının sorunlarını tartışacaksa diğer arkadaşlara dair bir küçümseme üzerinden değil, tamamen kişisel hikâyem üzerinden bir kıyas yapacağım. En doğru kişi olduğumu düşünüyorum çünkü iktidarınız müddetince önce Fetullahçı çete tarafından “Ergenekoncu”

diye suçlanmak, sonra da o çetenin tasfiye edilmesinin ardından o boşluğu dolduran ve kendine “pelikan” diyen bir ekip tarafından FETÖ’cü olarak suçlanıp, hapse girip çıkan biri olarak bence bunu daha sık görüşmeli ve daha çok fikir alışverişinde bulunmalıyız diye düşünüyorum.

Şimdi, reform ihtiyacı sözlerinin bu kadar çok dolaşımda kalmasına neden olan ya da bugünlerde çok sık tartışılmasına neden olan olaylar ve kişiler bazında konuşmak aslında daha iyi olacak diye düşünüyorum. Arkadaşlarımız çok kıymetli öneriler yaptılar, genel çerçeveyi çizmeye çalıştılar ama takdir edersiniz ki sizin de özellikle son birkaç haftada sıklıkla konuşuyor olmanız... Ki ben bundan çok memnunum çünkü hukuki konularda dahi, İçişleri Bakanı gibi, işkencecilere “Kırın bacaklarını, ben arkanızdayım.” diyebilecek pervasızlığı gösteren birinin konuşması yerine...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Şık...

AHMET ŞİK (İstanbul) – ...hukukla ilgili olan birinin konuşmasını tercih ediyorum açıkçası.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Şık...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Hukuksuzluğu teşvik edecek herhangi bir şeyi yapmaz Bakanımız.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Peki, tamam. Ben kendi yorumumu yapıyorum, siz de...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir de lütfen temiz bir dil kullanalım Sayın Şık, lütfen. Siz çok yazan birisiniz...

AHMET ŞİK (İstanbul) – Eyvallah, tamam.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – ...dolayısıyla meramınızı çok daha rahat ifade edebilirsiniz.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Şimdi, meramımı... Bir kere, dilimin temiz olduğundan yana şüphe duymayın. İfadelerim sert olabilir ama bizim bunu da karşılıklı konuşabilecek bir asgari medeniyete sahip olduğumuzu düşünüyorum; herkese dair söylüyorum bunu.

HAKAN KAHTALI (Malatya) – Kimseye hakaret etmeden!

AHMET ŞİK (İstanbul) – Sayın Soylu... “Sayın” diyemeyeceğim ama Süleyman Soylu için söyleyeceğim şey şu... (Gürültüler)

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) – Ya, böyle bir şey yok ya!

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Terörle, teröristlerle bu kadar mücadele eden Bakanımıza bunu söyleyemezsiniz!

AHMET ŞİK (İstanbul) – Sayın Vekil, bir dakika...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Şık, şu anda mikrofonunuzu kapattım.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Bir adaletsizlik varsa adaleti tescil edelim ama teröristlerle...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Metin Bey...

Sayın Şık, şu anda mikrofonunuzu kapattım.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Neden efendim?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şunun için kapattım: Arkadaşlarımız çok nezih bir şekilde, bütün detaylarıyla fikirlerini, ifadelerini açıkladılar burada. Öyle tahmin ediyorum, faydalı olduğunu da düşünüyorum. Evet, siz de ifadelerinizi mutlaka ifade edeceksiniz, söyleyeceksiniz ama lütfen hem

Meclisimizin mehabetine hem Komisyonumuzun bu ana kadar yapmış olduğu bu çalışmalara halel getirmeyecek tarzda bir ifade tarzını, üslubu ortaya koyarsanız hem bizi hem de bizi izleyenleri burada memnun etmiş olursunuz.

Buyurun lütfen.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Sayın Başkan, isim zikredilmesi üzerineyse tepkiniz, ben bunu manasız buluyorum, şu nedenle söylüyorum...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hakaretvari ifadeler kullandınız.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Efendim?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Şık, lütfen devam edin.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Peki, tamam. Bakın, yani...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – İnsan haklarıyla ilgili olursa... Yani burada bulunmayan bir Bakan arkadaşımızla ilgili böyle şeyleri kabul edebilmemiz...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Terörle mücadele etmiş ve terörün sesini kısmış...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Metin Bey...

AHMET ŞİK (İstanbul) – Metin Bey, bir dakika izin verir misiniz? Siz de söz alıp...

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Burada, kendi alanımızla ilgili olursa istifade ederiz. Bu anlamda burada bulunmayan bir arkadaşımızla ilgili şeyleri kabul edebilmek mümkün değil. Dolayısıyla kendi alanımızla ilgili olursa memnun oluruz.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Peki, Sayın Bakan -yani kendisi burada yok, keşke olabilseydi ama evet- ben size sadece şunu hatırlatmak istiyorum: “Bir işkence vakası gerçekleşti ama onlar da milisti.” diye bir açıklama yapıldı Plan ve Bütçe Komisyonunda. Sadece bunu hatırlatmak ihtiyacı hissediyor, teşekkür ediyorum. Ve bu bahsi geçen Van’daki olayla ilgili de ayrıntılı bir rapor hazırlamıştım, size de şimdi toplantıdan sonra takdim etmek isterim, eğer göz gezdirirseniz çok memnuniyet duyacağım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, bitirdiniz mi?

AHMET ŞİK (İstanbul) – Hayır, bitirmek üzereyim, birkaç öneride bulunacağım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, anladım.

AHMET ŞİK (İstanbul) – Şimdi, geçtiğimiz hafta HSK tarafından bazı başsavcılarının görev yerlerinin değiştirildiği... Daha doğrusu Yargıtaya atandılar şimdi ve isimleri kamuoyunun önüne çok çıkmış bazı kişiler vardı, o kişilerin görevden alınması kişisel olarak beni çok rahatlattı, reform ihtiyacı hisseden sizi ve Bakanlığınızda sizin gibi düşünen insanları da rahatlattığını düşünmeye çalışmak istiyorum açıkçası. Ama dün çıkan bazı iddialar var. Haberler, o kişilerden birinin Anayasa Mahkemesi üyeliğine aday olduğuna ama aday olmakla kalmayıp diğer adaylara kendi lehine çekilmesi yönünde baskı yaptığına dair birtakım iddialar çıktı ortaya ki umarım doğru çıkmayacaktır diye bir beklentim var. Çünkü sadece başsavcı almakla ya da o kişileri Yargıtaya atamak bir kere her şeyden önce neden oldukları ihlallerin tekrar değerlendirileceği bir makamda görevlendirmek anlamına geliyor ki burada gerçekten yanlış bir uygulama olduğunu düşünüyorum.

Öte yandan, sadece başsavcılara değil, o başsavcılarının birlikte çalıştığı başsavcı vekilleri, sulh ceza hâkimleri ve terörden sorumlu olarak terör suçlarına bakan sorumluların hepsinin görev yerlerinin değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bakın, bu talepleri de hem kişisel olarak dile getiriyorum

hem de bazı şehirlerdeki adliyelerde sohbet ettiğim, sorunlarını dinlemeye çalıştığım, bizzat yargı mensuplarının sizlere ya da ilgisine ulaşamayıp bizlere anlatmayı tercih ettiği öneriler üzerine söylüyorum bunu. Eğer gerçekten orada...

Şimdi, sıklıkla kamuoyunda “pelikan” diye tarif edilen bir çeteden bahsediyor isek -ki sizi de zaman zaman hedef aldıklarına dair haberler çıkmıştı, iddialar ortaya saçılmıştı, ne kadar doğrudur bilemiyorum ama- cemaatin çetesinden doğan boşluğu dolduran böyle bir çete, varlığını devam ettirecek ise reform söylemleri sadece temenniden ibaret kalacak, başka hiçbir şey yapmamız gerekmeyecek. Çünkü ben kişisel olarak, kanunları tartışabiliriz ama kanunlardan değil, kanunların uygulanamamasından doğan birtakım sıkıntılar olduğunu düşünüyorum. Bakın, yani sadece Kavala dosyasındaki bütün hukuksuzluklara imza atanlardan biri bugün Adalet Bakan Yardımcısı. Yani bunların hepsini birlikte tartışmak, birlikte değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Bu kadar kısa bir zamanda değil, dilerim, daha uzun bir zamanda sohbet etme ve tartışma imkânımız olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar, Sayın Bakanımızın saat 12.30’da Adalet Komisyonunda toplantısı var ve en az on beş dakika süreyle -toplantı burada olduğu için- bu ortamın havalandırılmasına da ihtiyaç var. Şimdi ben sadece bir arkadaşımıza söz vereceğim.

Sevda Hanım, siz Komisyonumuzun bugün ilk toplantısına katılıyorsunuz ama çok kısa lütfen.

Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz bu toplantı için.

Hiç tekrara girmeyeceğim. Bir iki önerim var. İnsan hakları ihlali açısından biliyorsunuz, belki de hepimizin kanayan yarası, siz de bütçe sunumunda belirtmiştiniz “Kadına karşı şiddet, kadın cinayetleri konusunda ayrı bir başlık açmak gerekir.” diye siz de dillendirmiştiniz. Bizim de kanun teklifimiz var, belki bir adım olur insan hakları açısından da. Kadına yönelik şiddetin ayrı bir suç olarak tanımlanması, haksız tahrik ve iyi hâl indirimleri açısından da yeni bir düzenlemeye ihtiyaç var. Bununla ilgili bir önerimiz olabilir.

İkincisi, arkadaşların konuştuklarından da, bizim gözlemlerimizden de çocuklara özgü bir infaz sistemine ihtiyaç var yeni bir düzenlemeye hem de eğitim hakları da ellerinden alınmayarak. Ayrıca belki çocuk suçlularla ilgili tutukluluğa yani özgürlüğünün kısıtlanmasına son çare olarak başvurulmalı, belki böyle bir düzenlemeye ihtiyaç var.

Bunların dışında, insan haklarıyla ilgili değil ama İzmir açısından çok önemli, ben İzmir Milletvekiliyim. Biliyorsunuz İzmir depremi oldu, teşekkür ediyoruz İzmir Adliyesini geldiniz siz de ziyaret ettiniz. Ben de cumhuriyet başsavcımızı ziyaret ettim. Adliye binasında hasarlar vardı. Tespit çalışmaları da o ilk günlerde devam ediyordu, sizin de olduğunuz, bizim de ziyaretlerimizde. Hem adliye çalışanları hem meslektaşlarımız açısından hasar tespitinin sonucuna ilişkin Bakanlık tarafından hem de İzmir kamuoyunu rahatlatacak son bir açıklama yapılırsa İzmirliiler adına hem de meslektaşlarım adına çok memnuniyet duyuyorum.

Çok teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ederiz kısa ve öz bir şekilde yaptığınız için.

Sayın Hakverdi, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, değerli bürokrat arkadaşlar; hoş geldiniz.

Çok kısa hemen özetleyeceğim. Ben Cezaevi Komisyonu üyesiyim, alt komisyon üyesiyim. Aslında ayrıntılı bir rapor ve hak ihlalleriyle beraber çözüm önerilerini de sunmuştum. Bunu yazılı olarak size de sunacağım Sayın Bakanım, Komisyonumuza da sunmuştum. Sayın Başkanımız da, birçok milletvekili arkadaşımız da cezaevleri konusuna değindi. Biz geçen yıl çok sayıda cezaevine gittik ama sonuç alabildiğimiz tek bir cezaevi vardı, aile görüş yeri çok kötüydü, ora hemen anında düzeltildi. Güzel bir...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Diyarbakır’daydı değil mi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Evet Diyarbakır’daydı ama onun dışındaki tespit ettiğimiz sorunlara dair olumlu dönüşler olmadı maalesef, tek somut...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sincan’da su meselesi, izolasyon meselesi, camlar meselesi...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hakkını teslim edelim, Sincan’daki su meselesi oldu ama benzer şikâyetler devam ediyor. Hani, tamam, biz somut çözüm önerilerimizi sunuyoruz ama bunlara dair de sorunların giderilmesine dair sonuç alabilmeyi çok isteriz. Şimdi, genel anlamıyla burada bulunuş sebebimiz ciddi anlamıyla da bizi memnun etti, bir reform girişimi üzerinden gelip de Adalet Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonundan değişik partilerden fikir alma eğilimiyle buraya geldiğinizi düşünüyorum ve çok memnun edici bu, istişare çok kıymetli bizim açımızdan da.

Hemen çok hızlı bir şekilde hazırladığım yazımı sunacağım ama arkadaşlarım da duysun diye paylaşmak isterim. 1). Mesela bağımsız yargının tesis edilebilmesi için somut adımların atılması öncelikli talebimiz olur bizim. Bu da ne olur mesela? Yürütme ve yasamanın baskısının doğrudan bütün uygulama ve yasal düzenlemelere son verilmesi. Nasıl başlayabiliriz? Bu kapsamda öncelikli olarak Hâkimler ve Savcılar Kurulunda Bakan ve Bakan Yardımcısının Başkanlığının ivedi bir şekilde kaldırılması lazım yani bundan başlanabilir bence temel...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Şu anda Bakan güvence ama bu hâkimlere karşı.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL - Diyorsunuz ki: “Hem Bakan buraya müdahil olsun hem de Bakan gitsin.”

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hayır, hayır. Sayın Bakanım, hayır.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Bizim yetkimiz yok, 2010’dan sonra yetkimiz bitti.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sizin ve Yardımcınızın başkanlığının da oradan alınması gerekiyor, somut başlayabiliriz. Hani koltuktan vazgeçmek zor olabilir ama bu kanunun yüz yıllık kanun olması lazım yani bugünü düşünerek değil de yüz yılı düşünerek kanun yapmamız lazım. HSK’nin farklı bir oluşum kanununun yeniden özellikle yasamanın ve yürütmenin, özellikle yürütmenin baskısından uzaklaştırılması lazım. Yani geçen haftalarda şunu yaşadık, çok özel bir örnek vereceğim, Sayın Arınç’ın açıklamalarından sonra iki isim için işte “Demirtaş ve Kavala’nın bırakılmasına müsaade eder miyiz?” gibi Cumhurbaşkanımızın açıklaması olmuştu. Bakın, hani nerede bağımsız yargı, böyle bir müsaade mi gerekiyor hukukta, yargıda. Yani bu lafı dahi hiç kimsenin edememesi lazım. Yani Cumhurbaşkanının da, milletvekilinin, başka birinin de, hiç kimsenin böyle bir lafı yargıya dair edememesi gerekmez mi bağımsız yargı varken?

2). İkinci maddeye geçiyorum. Hâkim, savcı meslek kuralları yeniden düzenlenmeli. Özlük hakları ve meslek güvenceleri mutlaka verilmeli. Hâkim ve savcıların ayrı kurulları olmalı. Savcılık makamı artık kürsüden indirilmeli. Her türlü baskının mutlaka önüne geçilmeli. Mesleğe alımlarda şeffaflık ve denetlemenin öñü açılmalı, kayırmacılığa yönelik cezalar verilmeli, özellikle hak ihlallerinde yargıda rücu ayrıntılı olarak düzenlenmelidir.

3) Devlet kaynaklarının harcanmasında her aşamada denetimi sağlayacak mekanizmaların yeniden tesis edilmesi için yasal düzenlemeler yapılması gerekir. Denetim dışı hiçbir kişi ve kurum olmamalıdır, mesela Varlık Fonu örnek.

4) Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı vatandaşlar lehine ayrıntılı olarak yeniden düzenlenmeli, usul, yöntemleri ve sonuçlarına dair yasal düzenlemeler yapılmalı. Bir başvuru getirdik ama sonuçlarına dair ciddi bir belirsizlik var ve bunun üzerinden Sayın Berberoğlu dosyası tartışılıyor mesela.

5) KHK'yle mağdur edilenlerin hakkaniyetli ve bağımsız bir yargı tarafından yeniden gözden geçirilmesinin ayrıntılı bir yasal düzenlemeyle öñü açılmalıdır. Doldurduk, alalece herkesi torbaya doldurduk, kim masumdu, kim değildi bilemedik ve şu an ciddi anlamda mağduriyet yaşayanlar var, bunların yeniden gözden geçirilmesi için yasal bir düzenlemeye ihtiyaç var.

6) CMK 104 ve ilişkili olduğu maddelerde –sayın vekilim de söyledi- cumhuriyet savcılığının salıverilmeye itirazı mutlaka ama mutlaka kaldırılmalıdır. Bunu siz Komisyonunda bütçe görüşmelerinde de söylemişsiniz, sayın vekilim de dile getirdi; bu, doğrudan yargıya müdahale olarak algılanan bir durum hâline geldi. Zaten bir mağdur varsa şahıs gidip şikâyetle bulunabilir, itirazda bulunabilir vesaire ama cumhuriyet savcısının salıverilmeye itirazı direkt sanki tepeden bir talimat gelmiş gibi algılanıyor. Kesinlikle ve kesinlikle özellikle bugünlerde bu, çok basit bir kanun değişikliğiyle yapılabilir diye düşünüyorum.

7) Kadın cinayetleri tanımlanmalı “kadın cinayeti” diye tanımlanmalı ve kanunlarda yaptırımlarda ağırlaştırıcı hükümler konulmalı.

8) Hayvan hakları konusunda ayrıntılı yasal düzenlemeler, önleyici tedbirler ve cezai müeyyideler çok hızlı tesis edilmeli.

9) Cezaevlerine hiç girmiyorum, yazılı olarak sunacağım ama cezaevleri için de güvenlik tedbirlerinde insan haklarını önceleyen düzenlemeler yapılmalı.

Sabırınız için teşekkür ederim.

Çok hızlı davranmaya çalıştım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkürler, çok sağ olun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Erol Bey, buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sayın Bakanım, kıymetli misafirlerimiz, değerli arkadaşlarım; İnsan Hakları Komisyonu olarak iki buçuk yıldır son derece demokratik, şeffaf, insani ve çok verimli çalışmalar yaptık, gerek Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu, Çocuk Hakları Alt Komisyonu, Göç ve Uyum Komisyonu olarak önemli hizmetlerde bulunuldu.

Sayın Başkanımız açılış konuşmasında, az önce kendi ifadelerinde olduğu gibi, “efradını cami, ağyarını mâni” bütün hissiyatımıza tercüman olan çok önemli açıklamalarda bulundular. Örneğin, arkadaşlarımızla birlikte 7-8 cezaevine gittik, gerçekten ben huzurunuzda teşekkür ediyorum cezaevlerindeki genel müdürlerden diğer müdürlerimize ve infaz koruma memurlarına kadar son

derece demokratik, şeffaf çalışmalar yapıldı. İnsanın olduğu her yerde sorun vardır ve bu sorunların çözümü için demokratik, şeffaf ve birlik ve beraberlik içerisinde olduğumuz müddetçe bu sorunları hep birlikte el birliğiyle çözeceğimize inanıyorum.

Teşekkür ediyorum

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok sağ olun, çok teşekkürler.

Arkadaşlar, toplantımızı burada nihayete erdirmek zorundayız.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Bir cümleyle bir şey ifade edeyim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Osman Bey, siz bizim kâtip üyemizsiniz.

Arkadaşlar, bakın, en azından on dakika salonu havalandırmamız lazım, yapmayın gözünüzü seveyim.

Buyurun Osman Bey.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Bakanım, arkadaşlarımızın, Komisyon Başkanımızın, Mahmut Tanal Bey’in, diğer arkadaşlarımızın bu yeni süreçte yapılacak olan raporlarla ilgili tavsiyeleri, talepleri oldu. Ben de uzun zamandır beklediğimiz ve kamuoyunun da bizden beklentisi olarak genç yaşta evlilik yapanların artık sorunlarının bitirilmesi noktasında, özellikle Sayın Bakanımızdan istirhamımız bu konunun gündeme getirilip bu işin de çözülmesidir çünkü çok fazla mağdur aile söz konusu. Aileler, anneler dışarıda, evlatlar, çocuklar dışarıda; babalar içeride ve bunlar da orantısız çok ciddi cezalar almış durumdalar. Bu mağduriyetin giderilmesi noktasında da Sayın Bakanımızdan istirhamındır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, öncelikle sabrınız için size çok teşekkür ediyoruz. Arkadaşların gerçekten genel olarak müşahhas, iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi gereken alanlara temas ettiler. Ben size şimdi bir söz vermek istiyorum değerlendirmeniz için, sonra da...

Buyurun.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, çok istifade ettiğimi peşinen söylemek isterim, tek tek not aldık ve aslında üzerinde çalıştığımız konular da vardı; teyit etmiş oldu, yeni öneriler de gelmiş oldu; yazılı olanlardan da ayrıca istifade edeceğiz.

Yani aslanan insandır, bütün inancımızla uygulamalarımızda yaklaşımımız bu. Yani siyasi düşüncesi ne olursa olsun çünkü cezaevindeki insanın siyasi görüşüne, düşüncesine bakamıyorsunuz. Bir hak ihlali olduğunda herkesin başına gelebilir, dolayısıyla ilkeler belirlenmeli. Kişilere göre, siyasi görüşe göre bir ayrı tutum olduğunda yarın o siyasi görüşteki kişi farklı bir olayın muhatabı olduğunda bu evrensel ilkeler yerleşmeli, kamu kurumunda ortak bir farkındalık ve eylem birliği olmalı, dolayısıyla tüm çabamız bu yönde. Eylem planındaki temel yaklaşımımız da tüm kurumların bu konuda hiçbir ihlale sebebiyet vermeyecek şekilde bir tutumu ortaya koyması. Hükümetimizin, Sayın Cumhurbaşkanımızın bu yöndeki çabaları şu ana kadar olan tutumun daha da güçlendirilmesine yönelik. Dolayısıyla bu konudaki her türlü öneri bizim için değerli ve bunlar, tabii, kanunda yazılı olmasından ziyade bir cezaevinde herhangi bir memurun yaptığı ya da bir kamu kurumunda bir kamu görevlisinin yaptığı bir şeye tüm bu amaçlar kurban edilemez. Dolayısıyla o konuda da sıfır tolerans ve biz gerekli tüm çalışmaları da teftiş olsun, müeyyide olsun, disiplin cezaları olsun; bunların hepsi

yapılıyor, takip ediliyor. Bu konuda sıfır toleransa devam edeceğiz ve açıklamamızı yapacağız ama en iyi reform anayasa metinlerinden, kanunlardan ziyade malumdur uygulamadır. En iyi uygulama olsun, en iyi reform aslında budur. Dolayısıyla eğitim, farkındalık, bu gibi çalışmalarla bunları yoğunlaştıracamız.

Covid’le ilgili cezaevlerindeki tüm çalışmalar şeffaf şekilde periyodik olarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz tarafından açıklanıyor. Buradaki önerilerle ilgili, yine bire bir somut hususlarla ilgili de arkadaşlarımıza yazılı olarak bilgileri verecek ve tüm çalışmalar Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu tarafından yapılıyor.

Son bir ifade olarak da Süleyman Bakanımızla ilgili burada hem bulunmaması sebebiyle de bir anlamda vekâleten söylemek gerekir ki güvenlik-özgürlük bir dengedir, dolayısıyla hem güvenliği sağlayacağız hem özgürlüğü. Terörle mücadele aynı zamanda bir insan hakkı mücadelesidir, dolayısıyla bu konuda da başarıyla mücadele eden Bakanımızın bu konuda hukuk çerçevesindeki yaklaşımından hiç şüphemiz yok, dolayısıyla bu anlamda bunu da ifade etmek gerekiyor. Hem güvenlik olacak hem özgürlük olacak, Türkiye bu anlamda özgürlüğü de artırıcı adımları atacak, bu masa etrafındaki çok değerli fikirlerden istifade ederek yolumuza devam edeceğiz.

Ben çok teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Bakanım, ben de toplantıyı kapatmadan evvel tekrardan size çok çok teşekkür ediyorum. Son dönemde bir reform sözüyle beraber kamuoyunda büyük bir heyecan uyandı ve sizin özellikle “Adalet yerini bulsun, isterse kıyamet kopsun.” sözünüzün çok değerli ve kayda geçirilmesi gereken bir söz olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Buyurun Sayın Bakanım, herhâlde son bir sözünüz kaldı.

ADALET BAKANI ABDULHAMİT GÜL – Burada çok dile getirildiği için değerli Komisyonumuzun bilgisine arz etmek isterim: Annesinin yanında kalan çocuklarla ilgili 900-1.000 gibi sayılar verilmişti. Bu infaz paketindeki uygulamayla beraber sayı şu anda 338 yani ve burada da terör çok azınlıkta; adam öldürme vesaire, hırsızlık gibi suçlara baktığımızda, adi suçlar genel itibarıyla. Yani yarının altında, üçte 1’i kaldı, biz isteriz ki hiç kimse kalmasın. Diyarbakır’da başlattık, anne ile çocuk baş başa bir odada kalmak üzere de yapılanlar var, inşaatı hızla devam edenler var, bunu da arz ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkürler Sayın Bakanım tekrardan.

Toplantıyı bu vesileyle kapatıyorum, hepinize hayırlı günler temenni ediyorum.

Kapanma Saati: 12.25

